

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Ξ2018001

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ
«ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΗΤΑ»

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:
ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΕΡΚΥΡΑ, 2023

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ
ΜΕΤΡΗΤΑ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ.....	6
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	18
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	27
Εισαγωγή	27
Παρουσίαση Ορολογικής Έρευνας	28
Λεξιλογικές Δυσκολίες.....	29
Μορφοσυντακτικές Δυσκολίες.....	31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	34

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο πλαίσιο της φοίτησης μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας και ως πτυχιακή εργασία πραγματοποιείται μετάφραση και σχολιασμός αποσπάσματος μεταπτυχιακής εργασίας με θέμα την κοινωνία χωρίς μετρητά και πιο συγκεκριμένα, με τίτλο “Transition to a Cashless Society: Impact on Economic Activity” («Μετάβαση σε μια Κοινωνία χωρίς Μετρητά: Επιπτώσεις στην Οικονομική Δραστηριότητα»). Η εν λόγω μεταπτυχιακή εργασία εκπονήθηκε από την Aliya Berkinbayeva στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου της Πράγας το ακαδημαϊκό έτος 2018/2019 και, όπως υποδηλώνει και ο ίδιος ο τίτλος, πραγματεύεται τη μετάβαση της κοινωνίας από τα μετρητά σε εναλλακτικές μεθόδους πληρωμών, οι οποίες έχουν τη βάση τους στην τεχνολογία.

Λέξεις κλειδιά: cash, cashless society, electronic money, payment system, payment methods, alternative methods

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

Μετάβαση σε μια Κοινωνία χωρίς Μετρητά: Επιπτώσεις στην Οικονομική Δραστηριότητα

1 Εισαγωγή

Η σύγχρονη οικονομία χαρακτηρίζεται από σύνθετη και διασυνδεδεμένη δομή με αυξανόμενη παγκόσμια αλληλεξάρτηση από διάφορα δίκτυα, όπως οι μεταφορές, η ενέργεια, οι επικοινωνίες και άλλα. Όσον αφορά τα συστήματα πληρωμών, τα χρηματοοικονομικά δίκτυα επηρεάζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη σε διάφορα επίπεδα και, ως εκ τούτου, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα τόσο εντός μιας χώρας όσο και στις διασυννοριακές δραστηριότητες. Τυχόν αδυναμίες στην αποτελεσματική λειτουργία της ροής κεφαλαίων θα είχαν δυσμενείς επιπτώσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές και την οικονομία. Η σημαντική ευελιξία στην τελεσφόρα ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών ώθησε τις κοινωνίες σε δυναμική αναζήτηση εναλλακτικών μεθόδων πληρωμών. Με την πάροδο του χρόνου, ο μηχανισμός διακανονισμού των συναλλαγών μετεξελίχθηκε από τον αντιπραγματισμό, τα πρώτα κέρματα και τα χαρτονομίσματα, στις επιταγές και, προσφάτως, στις ηλεκτρονικές πληρωμές. Επί του παρόντος, οι ψηφιακές μορφές συναλλαγών μεταμορφώνουν με ταχείς ρυθμούς το τοπίο των συστημάτων πληρωμών που προσφέρουν τόσο οι συμβατικοί όσο και οι εναλλακτικοί πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Τα άμεσα πλεονεκτήματα των συναλλαγών χωρίς μετρητά, που έχουν να κάνουν με τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα και την οικονομική ένταξη, αναβαθμίζουν την τάση μετεξέλιξης του χάρτινου χρήματος σε ψηφιακή μορφή. Αν και η προσκόλληση στα μετρητά παραμένει σε ορισμένες κοινωνίες, οι διαρθρωτικές αλλαγές είναι αναπόφευκτες καθώς οι χρηματοπιστωτικές αγορές αντιμετωπίζουν σημαντικές διαταραχές.

Ο ακαδημαϊκός τομέας και οι σχετικές έρευνες είναι σε μεγάλο βαθμό επικεντρωμένες αποκλειστικά στη σχέση μεταξύ των εναλλακτικών μεθόδων πληρωμής και της οικονομικής ανάπτυξης. Λίγες μελέτες επιδίωξαν να επεκτείνουν το θέμα του φυσικού νομίσματος με την ανάλυση κι άλλων, διαφοροποιημένων οπτικών, αλλά, ως συνήθως, αναφέρθηκαν σε μεμονωμένες περιοχές και έθνη. Ο στόχος, λοιπόν, της παρούσας διατριβής είναι η επιδίωξη της περαιτέρω διεύρυνσης του θέματος της κυκλοφορίας μετρητών, λαμβάνοντας υπόψιν τη ταχεία μετάβαση σε ψηφιακά μέσα πληρωμών σε διάφορες περιοχές. Η μελέτη συμβάλλει στο θέμα με τη διαμόρφωση μιας εκτενούς θεώρησης από παγκόσμια άποψη, καθώς εξετάζει παράγοντες όπως το επιχειρηματικό περιβάλλον, την παγκοσμιοποίηση και την παραοικονομία σε σχέση με τη νομισματική κυκλοφορία.

Η παρούσα διατριβή αρχίζει με συζήτηση περί ανάπτυξης της οργάνωσης του συστήματος πληρωμών, διαμορφώνοντας τον διαρκή ορισμό του χρήματος και των λειτουργιών του, αλλά και την εξελισσόμενη αντιπροσωπευτική φύση του στο διάβα της ιστορίας. Συνεχίζει με τον ορισμό της δομής του υφιστάμενου συστήματος πληρωμών, με επισκόπηση των κύριων χαρακτηριστικών του και διαφοροποίηση της

ορολογίας μεταξύ μετρητών και μέσων που δεν συνίστανται σε μετρητά. Οι σημαντικότερες τάσεις στον τομέα, οι οποίες προκαλούνται από τις τεχνολογικές εξελίξεις, επισημαίνονται στην επόμενη ενότητα. Στη συνέχεια οριοθετούμε και κατατάσσουμε το σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών σε πέντε υποκατηγορίες ομάδων που βασίζονται σε μετρητά και λογαριασμούς.

Μετά τη γενική επισκόπηση του συστήματος πληρωμών από άποψη θεωρίας και ορολογίας, ακολουθεί το κεφάλαιο 3, όπου μελετάται το βασικό θέμα της διατριβής, δηλαδή η μετάβαση στην κοινωνία χωρίς μετρητά. Βασίζόμενοι στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, προσδιορίζουμε τέσσερα κύρια στάδια μετάβασης, όπως: η έναρξη, η μετάβαση, το σημείο καμπής και το προχωρημένο στάδιο. Εξετάζονται οι κινητήριες δυνάμεις-κλειδιά καθώς και η αντιμετώπιση των εμποδίων για την πραγματοποίηση των αλλαγών, που σχετίζονται με κάθε στάδιο. Στη συνέχεια, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι αρχικές αλλαγές προήλθαν από την ανάγκη για διαφάνεια και ασφάλεια στις συναλλαγές, ενώ η μετάβαση στο προχωρημένο στάδιο γενικά πραγματοποιείται από τα ίδια τα άτομα για λόγους ευκολίας και χαμηλού κόστους. Το συγκεκριμένο κεφάλαιο λειτουργεί ως βάση για τη διαμόρφωση βαθμολογίας όσον αφορά το στάδιο μετασχηματισμού για την περαιτέρω κατάταξη των χωρών που περιλαμβάνονται στην έρευνα. Το κεφάλαιο 4 επικεντρώνεται σε ακαδημαϊκές μελέτες και έρευνες που διεξάγονται στον τομέα που σχετίζεται με την παρούσα διατριβή, ενώ ακολουθεί η διατύπωση υποθέσεων που ελέγχονται στο κεφάλαιο 5.

Τα δεδομένα του πίνακα 70 χωρών για την περίοδο 2013-2017 μελετώνται με τη χρήση τυποποιημένων μεθόδων εκτίμησης πίνακα και του εκτιμητή GMM του συστήματος Blundell-Bond (1998). Το κεφάλαιο 5 αρχίζει με την ανάλυση της κατασκευής των δεδομένων, βασισμένη στη βιβλιογραφική θεώρηση των βασικών ορισμών και των χαρακτηριστικών των κατηγοριών που αναλύονται περαιτέρω στο υπόδειγμα που ακολουθείται από τη γενική διάγνωση του σταδίου πριν από την εκτίμηση, καθώς και τη θεωρητική επισκόπηση των εκτιμητών δεδομένων πίνακα. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των εκτιμητών υποβάλλονται σε επακόλουθες δοκιμές και σύγκριση για την επιλογή της καταλληλότερης μεθόδου.

Τα εμπειρικά αποτελέσματα της οικονομετρικής ανάλυσης επιβεβαιώνουν την ύπαρξη αρνητικής σχέσης μεταξύ Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Νομισματικής Κυκλοφορίας και αντίθετης θετικής σχέσης μεταξύ Παραοικονομίας και Νομισματικής Κυκλοφορίας, επιβεβαιώνοντας την πρώτη και τη δεύτερη υπόθεση. Η σχέση της παγκοσμιοποίησης με τα μετρητά παραμένει ως αντικείμενο περαιτέρω έρευνας. Η συμπερασματική ενότητα στο κεφάλαιο 6 παρέχει κριτική συζήτηση επί των εμπειρικών αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με τον προβληματισμό που προέκυψε από τις θεωρητικές και βιβλιογραφικές ενότητες. Το κεντρικό συμπέρασμα υποδηλώνει την ανεπάρκεια της αποκλειστικής προώθησης λύσεων ηλεκτρονικού χρήματος και τη σημασία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος τόσο για τα αναπτυσσόμενα όσο και για τα ανεπτυγμένα στάδια μετάβασης στην οικονομία χωρίς μετρητά, ώστε να διασφαλιστεί η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια του συστήματος που θα επιτρέψει όχι μόνο την εισαγωγή εναλλακτικού συστήματος πληρωμών αλλά και την ενίσχυση της ενεργού χρήσης του.

2 Οργάνωση του συστήματος πληρωμών

2.1 Εξέλιξη του συστήματος πληρωμών

Στο παρελθόν, όταν ο ορισμός του μέσου ανταλλαγής δεν είχε ακόμη καθοριστεί, η διαδικασία του αντιπραγματισμού, της άμεσης ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών, αποτελούσε τη βάση του εμπορίου. Η δυσκολία ικανοποίησης της ακριβούς αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης και οι προκλήσεις στον καθορισμό δίκαιης συναλλαγματικής ισοτιμίας που αποδίδονταν στην ανταλλαγή προκάλεσαν αναποτελεσματικότητα στο εμπόριο. Ο πρώτος ορισμός του χρήματος ως «μέτρο και πρότυπο αξίας» και οι τρεις βασικές λειτουργίες του, δηλαδή μέσο ανταλλαγής, μέτρο αξίας και μέσο αποθήκευσης αξίας, εισήχθησαν από τον William Stanley Jevons (1883). Ως μέσο ανταλλαγής, το χρήμα έλαβε διάφορες φυσικές μορφές κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Στο κυνηγετικό στάδιο πολλά αρχαία έθνη χρησιμοποιούσαν δέρματα ή γούνες ζώων, ενώ αργότερα, στο ποιμενικό στάδιο, το χρήμα πήρε τη μορφή βοοειδών προσθέτοντας τη λειτουργία της αποθήκευσης αξίας (Jevons, 1883). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, τονίζοντας τη σημασία των ζώων για την εποχή, αναλύει περαιτέρω την ετυμολογία των σύγχρονων κοινών λέξεων, όπως το "fee" (αμοιβή), που προέρχεται από το αγγλοσαξονικό "feoh", που σημαίνει βοοειδές, ή το "capital" (κεφάλαιο) που προέρχεται από το "kine" (βοοειδές), γνωστό και ως "capitale" (Jevons, 1883). Η γεωργία οδήγησε στην χρήση των παραγόμενων αγαθών ως μέσο εμπορικών συναλλαγών- ως εκ τούτου, ο γεωγραφικός παράγοντας καθόρισε τη μορφή την οποία θα λάμβανε το χρήμα, όπως το ελαιόλαδο που κυκλοφορούσε στη Μεσόγειο, το σιτάρι και η βρώμη στην Ευρώπη, το καλαμπόκι και ο αραβόσιτος στην Κεντρική Αμερική (Jevons, 1883).

Στη Νορβηγία το καλαμπόκι κατατίθετο στις τράπεζες, όπου και ήταν διαθέσιμο για δανεισμό και χρήση από τρίτους (Jevons, 1883). Εκτός από την πρόταση για τον ορισμό και τις βασικές λειτουργίες του χρήματος, ο Jevons (1883) ανέλυσε τις κύριες ιδιότητες που πρέπει να έχει το χρήμα ακολουθώντας σειρά προτεραιότητας: χρησιμότητα και αξία, φορητότητα, αφθαρσία, ομοιογένεια, διαιρετότητα, σταθερότητα της αξίας και αναγνωρισιμότητα. Βάσει αυτών, για να διαθέτει αυτές τις αξίες, το υλικό του χρήματος πρέπει να ανταποκρίνεται σε ορισμένες ιδιότητες. Το μέταλλο ήταν η κυρίαρχη επιλογή για χρόνια στη συνέχεια, καθώς κατείχε αυτές τις ιδιότητες και τις λειτουργίες σε σύγκριση με τα εμπορεύματα που χρησιμοποιούνταν στο παρελθόν. Η Κίνα έχει μακρά ιστορία στη χρήση βασικών μετάλλων για τη δημιουργία χρήματος και αναγνωρίστηκε ως η πρώτη που εισήγαγε νομίσματα που πληρούσαν τις βασικές λειτουργίες της κρατικής πιστοποίησης, της πανομοιότητας, της αποδοχής του συνόλου και της εγγύησης του συμβόλου της αξίας (Davies, 2005). Η μη κινεζική εφεύρεση σύγχρονου τύπου νομισμάτων με εγγύηση καθαρότητας και βάρους, αποδίδεται στις πόλεις Λυδία και Ιωνία, οι οποίες σήμερα αποτελούν τμήματα της Τουρκίας (Davies, 2005).

Η σταδιακή υποκατάσταση των κερμάτων σχετίζεται με την ανάπτυξη της σύγχρονης χάρτινης μορφής χρήματος. Οι πρώτες καινοτομίες έλαβαν χώρα στην Κίνα, όπου εφευρέθηκαν για πρώτη φορά το χαρτί και η εκτύπωση, πεντακόσια χρόνια πριν από την εμφάνισή τους στην Ευρώπη (Davies, 2005). Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος ανέπτυξε

την εκτύπωση στην Ευρώπη ανεξάρτητα το 1440 με τη συμβολή του Λεονάρντο ντα Βίντσι στις βελτιώσεις της διαδικασίας, ωστόσο οι τραπεζίτες πληροφορήθηκαν σχετικά με την εκτύπωση χαρτονομισμάτων από ταξιδιώτες όπως ο Μάρκο Πόλο (Davies, 2005). Ο ταξιδιώτης με τη σειρά του αντιμετώπισε για πρώτη φορά γραμμάτια που προήλθαν από τον Χαν των Μογγόλων, ο οποίος υιοθέτησε το κινεζικό χαρτονόμισμα για να επιτύχει την τυποποίηση του νομίσματος στην Ασία (Davies, 2005). Η άνοδος της εκτύπωσης χάρτινου χρήματος στην Ευρώπη συμπίπτει με την πτώση στην Κίνα λόγω του πρώτου πληθωρισμού στον κόσμο που συνοδεύτηκε από υποτίμηση της αξίας, μείωση της εμπιστοσύνης και περαιτέρω αφθονία (Davies, 2005). Το πρώτο χρήμα σε χάρτινη μορφή στην Ευρώπη εκδόθηκε στη Σουηδία από την Τράπεζα της Στοκχόλμης το 1660 για να προσφέρει μια εναλλακτική λύση στα βαριά χάλκινα κέρματα (Riksbank, 2018).

Η προέλευση των πιστωτικών καρτών σημειώνεται στις ΗΠΑ ως αποτέλεσμα της αλλαγής των καταναλωτικών συνηθειών μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (Batiz-Lazo & Del Angel, 2018). Αρχικά, ο τομέας των υπηρεσιών άρχισε να προσφέρει κάρτες επιβράβευσης με τη δυνατότητα αποπληρωμής αργότερα, ωστόσο, από το 1950 η "Diners Club" άρχισε να λειτουργεί ως η πρώτη εταιρεία πιστωτικών καρτών που εφάρμοσε πιστωτικό σύστημα για "Ταξίδια και Ψυχαγωγία" απευθυνόμενη στο κοινό των επιχειρηματιών που βρίσκονταν συνέχεια εν κινήσει (Giessmann, 2018). Οι πρώτες προσπάθειες των μεγάλων τραπεζών να ανταγωνιστούν τους λιανεμπόρους απέτυχαν λόγω του υψηλού αρχικού και λειτουργικού κόστους, αλλά το 1970 με τις μεγάλες τράπεζες να επιχειρούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα των πιστωτικών καρτών, η διείσδυση στην αγορά παρουσίασε μεγάλη αύξηση από 820 εκατομμύρια δολάρια σε 9,1 δισεκατομμύρια δολάρια μέσα σε οκτώ χρόνια (Batiz-Lazo & Del Angel, 2018). Η διάδοση επιτεύχθηκε με εντατικές εκστρατείες μάρκετινγκ και συγκεκριμένα, μέσω μαζικών ταχυδρομικών αποστολών πιστωτικών καρτών που απευθύνονταν σε οικογένειες της μεσαίας τάξης (Giessmann, 2018). Οι πιστωτικές κάρτες ενίσχυσαν τις εκτιμήσεις σχετικά με τη μετατροπή των μελλοντικών κοινωνιών σε κοινωνίες χωρίς μετρητά. Έτσι, διαπιστώθηκε η ανάγκη για τυποποίηση και δρομολογήθηκε η εφαρμογή ομοιόμορφων καρτών από το Αμερικανικό Εθνικό Ίδρυμα Προτυποποίησης (ANSI), το οποίο καθόρισε λεπτομερή πρότυπα που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα, όπως η γραμματοσειρά, η μορφή, η θέση υπογραφής και οι διαστάσεις (Giessmann, 2018).

Η ιδέα του ηλεκτρονικού χρήματος εισήχθη για πρώτη φορά από τον κρυπτογράφο David Lee Chaum στην ερευνητική του εργασία το 1983, την οποία εξέλιξε περαιτέρω και έθεσε σε εφαρμογή στην εταιρεία του DigiCash Inc. στο Άμστερνταμ για την εισαγωγή ηλεκτρονικού χρήματος και την αποφυγή της τραπεζικής διαμεσολάβησης (Seth, 2017). Το εγχείρημα του απέτυχε, ωστόσο αρκετές προσπάθειες έγιναν στην αγορά με βάση τις απόψεις του. Το 1997 η Coca-Cola κυκλοφόρησε τον πρώτο μηχανισμό πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου εισάγοντας ένα μηχάνημα αυτόματης πώλησης συνδεδεμένο με κινητό τηλέφωνο για την πραγματοποίηση της πληρωμής μέσω SMS αντί χειροπιαστού χρήματος (Seth, 2017). Τα κινητά τηλέφωνα έφτασαν στον τραπεζικό χώρο κατά τη δεκαετία του '90 από την Merita Bank της Φιλανδίας, η οποία καθιέρωσε την τάση των τραπεζικών συναλλαγών μέσω τηλεφώνου (Barnes, 2003). Ωστόσο, η μεγάλη αλλαγή στις μεθόδους πληρωμών έγινε με την ίδρυση της

PayPal το 1998, η οποία μέχρι σήμερα διατηρεί ισχυρή θέση στην αγορά των εναλλακτικών μεθόδων πληρωμών. Τα τελευταία χρόνια, ο κλάδος των ψηφιακών πορτοφολιών γνωρίζει ραγδαία ανάπτυξη με τεχνολογικούς κολοσσούς όπως το Facebook, η Apple, η Google και η Amazon να ανταγωνίζονται δυναμικά για την προσφορά των πορτοφολιών στις λειτουργικές τους πλατφόρμες. Επιπλέον, σήμερα, έντονες συζητήσεις περιβάλλουν την τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών (blockchain) που εισήγαγε το ανώνυμο άτομο με το ψευδώνυμο Satoshi Nakamoto στο έγγραφό του "Bitcoin: Peer-to-Peer Electronic Cash System". Η ροή των εναλλακτικών μεθόδων πληρωμών παραμένει σημαντική σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων τόσο των αναπτυσσόμενων όσο και των αναπτυγμένων οικονομιών, με σημαντικές δυσλειτουργίες και μετασχηματισμούς που πρέπει να αντιμετωπιστούν και να προσαρμοστούν. Η σύντομη επισκόπηση της ιστορίας των εξελίξεων στους μηχανισμούς πληρωμών καταδεικνύει τη συνεχή πρόοδο και εξέλιξη.

2.2 Δομή του σύγχρονου συστήματος πληρωμών

Η οργάνωση και η δομή των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού υφίστανται συνεχείς τροποποιήσεις που μεταβάλλουν την πολυπλοκότητα της διαδικασίας. Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (ΤΔΔ) (2003) ορίζει το σύστημα πληρωμών ως ένα σύνολο μέσων, τραπεζικών διαδικασιών και διατραπεζικών συστημάτων μεταφοράς κεφαλαίων που εξασφαλίζουν την κυκλοφορία του χρήματος. Η διευκόλυνση της ροής κεφαλαίων είναι ιδιαίτερα σημαντική με την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου το οποίο αυξάνει τον όγκο των διασυνοριακών συναλλαγών, προκαλώντας μεγαλύτερη πολυπλοκότητα όσον αφορά τη δικαιοδοσία και την άμβλυνση κινδύνων. Δεδομένου αυτού, απαιτούνται αξιόπιστοι και ασφαλείς μηχανισμοί για τη βελτίωση των διαδικασιών συναλλαγών και διακανονισμών. Σύμφωνα με τον Hasan (κ.ά., 2013), η ασφαλής και αξιόπιστη υποδομή πληρωμών είναι απαραίτητη για την αποτελεσματικότητα της χρηματοπιστωτικής αγοράς, την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και το εμπόριο. Οι τρόποι πληρωμών ταξινομούνται σε τρεις κύριες κατηγορίες: με βάση τον τύπο του πληρωτή και του δικαιούχου, όπως οι πληρωμές χονδρικής και οι πληρωμές λιανικής· με βάση τον αριθμό των πληρωτών και των δικαιούχων που συμμετέχουν στη συναλλαγή· με βάση τον τύπο εκτέλεσης όσον αφορά το διεθνές εμπόριο (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), 2010). Για να λειτουργεί σωστά, το σύστημα πληρωμών θα πρέπει να ενσωματώνει τρία βασικά στοιχεία (ΕΚΤ, 2010):

- μέσο πληρωμής, για εξουσιοδότηση και υποβολή πληρωμής
- επεξεργασία, εντολή πληρωμής όσον αφορά την εκκαθάριση συναλλαγών μεταξύ των εμπλεκόμενων τραπεζών
- μέσο διακανονισμού, διαδικασία αποζημίωσης του δικαιούχου από την τράπεζα του πληρωτή

Η ΤΔΔ (2003) ορίζει το μέσο πληρωμής ως κάθε μέσο που επιτρέπει τη μεταφορά κεφαλαίων. Διακρίνεται σε διάφορες μορφές ανάλογα με το είδος της σχέσης και της συναλλαγής μεταξύ των μερών (ΕΚΤ, 2010). Τα μέσα πληρωμής ταξινομούνται σε πέντε βασικές κατηγορίες: μετρητά, επιταγές, πιστωτικές κάρτες, αποθηκευμένη αξία και συσσωρευμένο υπόλοιπο (Laudon & Traver, 2014). Τα μέσα γενικά διαφοροποιούνται αναλόγως με το αν πρόκειται για μετρητά ή όχι. Τα μετρητά είναι

νόμιμο χρήμα που έχει εγκριθεί από το κράτος για την αντιπροσώπευση αξίας, το οποίο περιλαμβάνει την κατά πρόσωπο επικοινωνία μεταξύ ατόμων για την εκτέλεση άμεσης μεταφοράς χωρίς περαιτέρω ταυτοποίηση, εκτός από την περίπτωση συναλλαγών μεγάλης αξίας (EKT, 2010- Laudon & Traver, 2014). Στα μέσα χωρίς μετρητά η εξουσιοδότηση για τη διεκπεραίωση πληρωμών μεταφέρεται στην τράπεζα του ατόμου ή σε άλλο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

2.3 Τάσεις στις μεθόδους πληρωμής

Η ηλεκτρονική τραπεζική και το ηλεκτρονικό εμπόριο προκαλούν τη μετάβαση από τις πληρωμές με μετρητά σε ηλεκτρονικά μέσα, επιτρέποντας στους καταναλωτές να πραγματοποιούν αγορές ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έκθεση World Payment Report του 2018, ο συνολικός αριθμός των συναλλαγών χωρίς μετρητά ανήλθε σε 482,6 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, σημειώνοντας αύξηση 10,1 % κατά την περίοδο 2015 - 2016 με σημαντική ώθηση από τις αναδυόμενες χώρες της Ασίας, της Κεντρικής Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, ενώ εκτιμάται ότι θα αυξηθεί με σύνθετο ρυθμό ετήσιας ανάπτυξης της τάξεως του 12,7 % (Capgemini και BNP Paribas, 2018). Στο τέλος του 2017, ο συνολικός αριθμός των πιστωτικών, χρεωστικών και προπληρωμένων καρτών που κυκλοφορούσαν παγκοσμίως ανήλθε σε 20,48 δισεκατομμύρια (The Nilson Report, 2018). Παγκόσμιος ηγέτης στις συναλλαγές χωρίς μετρητά ανά κάτοικο είναι σήμερα η Σουηδία με 461,5 καταγεγραμμένες συναλλαγές, ενώ ακολουθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) και η Νότια Κορέα (Capgemini και BNP Paribas, 2018). Οι εναλλακτικές μέθοδοι πληρωμών εξελίσσονται με ταχείς ρυθμούς προσφέροντας μη συμβατικούς τρόπους πραγματοποίησης συναλλαγών. Στη Δανία, οι εκκλησίες και οι καλλιτέχνες του δρόμου δέχονται πλέον μεταφορές μέσω κινητού· στην Κίνα μπορούν να αγοράσουν γρήγορο φαγητό με την τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου "smile to pay" (Bech κ.ά., 2018). Η Boston Consulting Group (2016) εντοπίζει τέσσερις τάσεις που θα επηρεάσουν τον κλάδο των ψηφιακών πληρωμών, μεταξύ των οποίων η συνεχιζόμενη τεχνολογική επανάσταση, η είσοδος μη συμβατικών παραγόντων, οι απαιτητικοί πελάτες και οι «εξουσιοδοτικές διατάξεις». Οι εξελίξεις στις τεχνολογίες κινητών τηλεφώνων εισήγαγαν υπηρεσίες πληρωμών μέσω κινητού με ταχέως αυξανόμενο ποσοστό υιοθέτησης των εν λόγω πληρωμών στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, ιδίως στη Ρωσία 36,5%, στην Ινδία 33,2%, στην Κίνα 25,8% και στη Νότια Αφρική 15,1% (Capgemini και BNP Paribas, 2018).

Οι μέθοδοι πληρωμής είναι σήμερα καταδικασμένες σε μετασχηματισμό λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων και των καινοτομιών που εισάγονται στην αγορά. Παρ' όλα αυτά, η κυκλοφορία των μετρητών παραμένει υψηλή στην πλειονότητα των χωρών. Ο Bech (κ.ά., 2018) παρέχουν στοιχεία για την αυξημένη ζήτηση μετρητών στις αναπτυσσόμενες χώρες λόγω της Διεθνούς Χρηματοπιστωτικής Κρίσης και των χαμηλότερων επιτοκίων, με εξαίρεση τις Σκανδιναβικές χώρες.

2.4 Σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών

Η οικονομία χωρίς μετρητά δεν συνεπάγεται την πλήρη απουσία συναλλαγών με μετρητά, ωστόσο αναφέρεται στο σύστημα, όπου οι μεταφορές μετρητών είναι ελάχιστες (Paul & Friday, 2012). Οι πληρωμές χωρίς μετρητά επιτρέπουν το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και τις μη ηλεκτρονικές

μεταφορές μέσω επιταγών (Tee & Ong, 2016). Ως εκ τούτου, οι ηλεκτρονικές πληρωμές ορίζονται ως η μεταφορά ηλεκτρονικής αξίας από τον πληρωτή στον δικαιούχο μέσω ηλεκτρονικού μηχανισμού (Kim κ.ά., 2010). Σύμφωνα με τους Τσιάκη και Στεφανίδη (2005), το σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών μιμείται την τρέχουσα δομή πληρωμών και σχεδιάζει νέους τρόπους για την εκτέλεση συναλλαγών. Η συνεχής ανάπτυξη παρατηρείται σήμερα στο ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών με τους νεοεισερχόμενους στην αγορά να προσφέρουν προηγμένες βελτιώσεις και τεχνολογίες, καταγράφοντας 750 εκατομμύρια συστήματα πληρωμών παγκοσμίως (Treasury Alliance Group, 2018).

Ο Abrazhevich (2004), διακρίνοντας βάσει της μορφής αντιπροσώπευσης των χρημάτων και της αρχής της μεταφοράς χρημάτων, διαχωρίζει το σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών σε δύο ομάδες: το σύστημα που βασίζεται σε ηλεκτρονικό χρήμα και το σύστημα που βασίζεται σε λογαριασμούς. Η ομάδα που βασίζεται στο ηλεκτρονικό χρήμα αναπαριστά το συμβατικό χρήμα με τη μορφή κερμάτων και τραπεζογραμμάτων ή «μαρκών», έτσι ώστε το μέσο ανταλλαγής να μεταφέρει μια αξία, ενώ στην προσέγγιση που βασίζεται σε λογαριασμούς, το χρήμα αναφέρεται σε καταχωρήσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, γνωστές και ως «σημειολογικές» με δυνατότητα αποθήκευσης αξίας (Abrazhevich, 2004- Τσιάκης & Στεφανίδης, 2005). Στη συνέχεια, το ηλεκτρονικό χρήμα θεωρείται "μέσο διακανονισμού και όχι μέσο πληρωμής", το οποίο αντιπροσωπεύει νομισματική αξία αποθηκευμένη είτε σε υλικό είτε σε λογισμικό (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2010). Ο Kim (κ.ά., 2010) διαφοροποιεί περαιτέρω το μοντέλο όσον αφορά τις υποκατηγορίες κάθε ομάδας και προτείνει πέντε κύριες ταξινομήσεις του συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών, όπου τα ηλεκτρονικά μετρητά και οι προπληρωμένες κάρτες ανήκουν στην πρώτη ομάδα που βασίζεται στα μετρητά, ενώ οι πιστωτικές κάρτες, οι χρεωστικές κάρτες και οι ηλεκτρονικές επιταγές ανήκουν στο σύστημα που βασίζεται σε λογαριασμούς.

- Το ηλεκτρονικό χρήμα αντιπροσωπεύεται από μάρκες σε ηλεκτρονικές μορφές που μπορούν να αγοράσουν φυσικά πρόσωπα από εκδότες με συμβατικές μορφές πληρωμής και αργότερα να αποθηκευτούν μόνο στο λογαριασμό του χρήστη, ο οποίος αναφέρεται επίσης και ως "ηλεκτρονικό πορτοφόλι" (Abrazhevich, 2004). Η μέθοδος πληρωμής με ηλεκτρονικό χρήμα περιλαμβάνει έναν οργανισμό υπεύθυνο για την έκδοση και την εξαργύρωση των μετρητών, όπου για συγκεκριμένο χρηματικό ποσό απαιτείται ο μοναδικός αριθμός αναγνώρισης (Kim κ.ά., 2010).
- Η προπληρωμένη κάρτα εκδίδεται από τον έμπορο για συγκεκριμένη αξία και αγοράζεται από τον καταναλωτή για λόγους διευκόλυνσης των συναλλαγών στα καταστήματα (Kim κ.ά., 2010).
- Στην πιστωτική κάρτα, οι μεταφορές χρημάτων πραγματοποιούνται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, ο οποίος καταγράφει τις χρεώσεις στο λογαριασμό του χρήστη και αργότερα χρεώνει τον πελάτη με το υπόλοιπο του λογαριασμού (Abrazhevich, 2004). Η μακροπρόθεσμη επιτυχία της ανάπτυξης του συστήματος πιστωτικών καρτών σε παγκόσμιο δίκτυο πληρωμών αποδίδεται στον «καθοριστικό αριθμό των πελατών λιανικής και των εμπόρων λιανικής», στις επενδύσεις στην τεχνολογία των υπολογιστών και στη διεθνή συνεργασία και ανταλλαγή γνώσεων στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών

υπηρεσιών (Batiz-Lazo και Del Angel, 2018). Οι εξελίξεις στο σύστημα των πιστωτικών καρτών στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1960 οφείλονται στην ανάγκη τυποποίησης λόγω της ετερογένειας των συστημάτων ως αποτέλεσμα της μεγάλης άνθησης στη δεκαετία του 1950, στην αξίωση της μεσαίας τάξης να διευκολυνθεί η διαδικασία και στη δημοτικότητα των οραμάτων της κοινωνίας χωρίς μετρητά (Giessmann, 2018). Οι Visa και MasterCard είναι μη κερδοσκοπικές εταιρείες πιστωτικών καρτών που θέτουν τις προδιαγραφές για τις τράπεζες που εκδίδουν πιστωτικές κάρτες, οι οποίες αργότερα λειτουργούν ως ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί (Laudon & Traver, 2014). Σύμφωνα με την Έκθεση Νίλσον (Nilson Report, 2018), στο τέλος του 2017 υπήρχαν 14,4 δισεκατομμύρια πιστωτικές κάρτες σε παγκόσμια κυκλοφορία. Στις ΗΠΑ, τα φυσικά πρόσωπα έχουν γενικά περισσότερες από μία πιστωτικές κάρτες, με τους καταναλωτές με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα να έχουν κατά μέσο όρο τέσσερις λογαριασμούς και τους κατόχους καρτών με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα να έχουν κατά μέσο όρο περισσότερες από δύο κάρτες (Consumer Financial Protection Bureau, 2017). Η δυνατότητα άμεσης αγοράς αγαθών και υπηρεσιών και η δυνατότητα εξόφλησης του υπολοίπου του λογαριασμού αργότερα αποφέρει κέρδη για τους εμπόρους όσον αφορά την αύξηση των καταναλωτικών δαπανών. Οι έμποροι, ωστόσο, πρέπει να πληρώνουν υψηλά τέλη για κάθε συναλλαγή που πραγματοποιεί ο καταναλωτής με συνολικά 7 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (The Nilson Report, 2018). Η αδυναμία πλήρους ταυτοποίησης θέτει τόσο τον καταναλωτή όσο και τον έμπορο σε ευάλωτη θέση, δημιουργώντας την πιθανότητα απάτης και εγκλημάτων και προκαλώντας σειρά προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων στην ασφάλεια, τη διοίκηση και τις συναλλαγές (Laudon & Traver, 2014).

- Η χρεωστική κάρτα είναι ένα είδος λογαριασμού αποθηκευμένης αξίας που δημιουργείται με την κατάθεση ποσού από το οποίο πραγματοποιούνται μεταφορές ή αναλήψεις (Laudon & Traver, 2014). Ο τρόπος πληρωμής πραγματοποιείται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, ωστόσο επιτρέπει τη διατήρηση θετικού υπολοίπου στο λογαριασμό με άμεση αφαίρεση όταν πραγματοποιείται συναλλαγή (Abrazhevich, 2004). Η χρεωστική κάρτα συνδυάζει τα χαρακτηριστικά των ATM και της ηλεκτρονικής τραπεζικής (Kim κ.ά., 2010). Οι συναλλαγές αγοράς με χρεωστικές και προπληρωμένες κάρτες αντιστοιχούν στο 55,44% των συνολικών συναλλαγών αγοράς (The Nilson Report, 2018). Η πρόοδος των τεχνολογιών προκάλεσε διαφοροποιήσεις στις προτάσεις πληρωμών ιδίως στις προσωπικές συναλλαγές, όπως το PayPal, οι οποίες συχνά αναφέρονται ως λογαριασμοί αποθηκευμένης αξίας (Laudon & Traver, 2014)
- Η ηλεκτρονική επιταγή έχει μετεξελιχθεί από τις χάρτινες επιταγές (U.S. Department of Treasury, 2018). Ο Αυτός ο τρόπος πληρωμής παραμένει ευρέως διαδεδομένος σε ορισμένες χώρες, όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, το Ηνωμένο Βασίλειο, ωστόσο, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών επιχειρούν να στραφούν σε άλλα μέσα.

3 Μετάβαση στην κοινωνία χωρίς μετρητά

3.1 Στάδια μετασχηματισμού

Γενικά, περιγράφονται τέσσερα βασικά στάδια που διανύουν οι οικονομίες κατά τη μετάβαση από την κυριαρχία των πληρωμών με μετρητά σε λύσεις χωρίς μετρητά. Ο Thomas (2013) ταξινόμησε κάθε στάδιο ως εξής: έναρξη, μετάβαση, σημείο καμπής και προχωρημένο στάδιο. Το στάδιο της έναρξης εμφανίζεται στις αναπτυσσόμενες οικονομίες με τις πληρωμές που βασίζονται σε μετρητά να αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ενενήντα τοις εκατό, το οποίο προκύπτει λόγω της έλλειψης διαθέσιμης χρηματοπιστωτικής υποδομής ή λόγω κοινωνικών χαρακτηριστικών. Το δεύτερο στάδιο αντιπροσωπεύει το συνδυασμό της χρήσης χαρτιού και ηλεκτρονικών πληρωμών που εμφανίζεται τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις αναπτυγμένες χώρες. Στις αναπτυσσόμενες οικονομίες οι συναλλαγές χωρίς μετρητά οφείλονται κυρίως στην ολοένα αναπτυσσόμενη μεσαία τάξη, ενώ ο συντηρητισμός στις αναπτυγμένες χώρες οφείλεται σε πολιτισμικές πτυχές. Η ταξινόμηση του σημείου καμπής αντιπροσωπεύει ένα εύρος συναλλαγών χωρίς χαρτί που κυμαίνεται από είκοσι εννέα έως σαράντα πέντε τοις εκατό και ισχύει για χώρες με πρόσβαση στην απαιτούμενη υποδομή για τη μετάβαση, ωστόσο η τελική απόφαση για την αλλαγή του τρόπου πληρωμής εξαρτάται από τα άτομα της οικονομίας και, πάλι, από τα κοινωνικοπολιτισμικά χαρακτηριστικά. Στο προχωρημένο στάδιο μαζί με τις ανεπτυγμένες υποδομές και το υψηλό επίπεδο οικονομικής ένταξης, τα άτομα αποδέχονται και χρησιμοποιούν εντατικά την εναλλακτική μέθοδο πληρωμών (BFA & Better Than Cash Alliance, 2015- Thomas, 2013).

Για να μπορέσουν οι χώρες να πραγματοποιήσουν αλλαγές σε κάθε ταξινομημένο στάδιο με αποτελεσματικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος και το χρονοδιάγραμμα, πρέπει να εφαρμοστεί η συντονισμένη προσέγγιση. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι οι αλλαγές μεταξύ κάθε σταδίου αφορούν τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας και συνεπώς πρέπει να αξιολογηθεί το αρχικό σημείο εκκίνησης. Η πρώτη αλλαγή από το αρχικό στο μεταβατικό στάδιο συντελείται με τις μεγάλες πληρωμές που πραγματοποιούνται από "κυβερνήσεις, μεγάλους εργοδότες και παρόχους βοήθειας, οι οποίοι πληρώνουν ηλεκτρονικά", δημιουργώντας αλλαγές στη δομή των ταμειακών ροών και την ανάγκη για την ανάπτυξη χρηματοοικονομικών υποδομών (BFA & BTCA, 2015). Η εξέλιξη των υποδομών περιορίζεται στις δραστηριότητες ανάληψης μετρητών όσον αφορά τα ΑΤΜ και την επέκταση των τραπεζικών υποκαταστημάτων, καθώς σε αυτό το σημείο οι συναλλαγές μικρού και μεσαίου όγκου παραμένουν σε μετρητά.

Υπάρχουν πάνω από 100 εκατομμύρια άτομα με χαμηλό εισόδημα, δηλαδή το 19% των ενηλίκων λαμβάνουν πληρωμές από την κυβέρνηση με τη μορφή μισθών ή κοινωνικών εμβασμάτων, με λιγότερο από το 39% των συναλλαγών να πραγματοποιούνται σε λογαριασμό, ενώ στις οικονομίες υψηλού εισοδήματος το ποσοστό αυτό ξεπερνά το 80% (Demirgug-Kunt, 2018). Με αυτόν τον τρόπο, η πιθανότητα παραοικονομίας και διαφθοράς είναι σημαντικά υψηλή, θέτοντας τους αποδέκτες σε ευάλωτη θέση. Η ψηφιοποίηση των πληρωμών «Κυβέρνηση προς Πρόσωπα» (Government to Person -G2P) μειώνει το κυβερνητικό κόστος, βελτιώνει την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια των χρηματικών μεταφορών, ενισχύει την

ασφάλεια, αυξάνει το επίπεδο οικονομικής ένταξης και ενισχύει τον ρόλο των γυναικών στην οικονομία (Klapper & Singer, 2017).

Υπάρχουν πολλές ενδείξεις που υποστηρίζουν το επιχείρημα της μείωσης του κρατικού κόστους στις αναπτυσσόμενες χώρες, με το κόστος αυτό να προκύπτει από μη εξουσιοδοτημένες πληρωμές, τραπεζικά τέλη και πληρωμές τόκων (Aker κ.ά, 2013). Η ανάγκη για αποτελεσματικές μεθόδους πληρωμών είναι ιδιαίτερα κρίσιμη σε περίπτωση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, κάτι που φάνηκε κατά τη διάρκεια της μόλυνσης από τον ιό Έμπολα, όταν η κυβέρνηση της Λιβερίας έπρεπε να μεταφέρει άμεσα πληρωμές σε εργαζόμενους σε απομακρυσμένες περιοχές (BFA & BTCA, 2015). Η δυνατότητα εντοπισμού των πληρωμών που πραγματοποιούνται ψηφιακά καθιστά δυνατή τη μείωση του ποσοστού απάτης. Τα περιστατικά χρηματισμού στην Ινδία μειώθηκαν κατά 47% όταν οι συντάξεις κοινωνικής ασφάλισης μεταφέρθηκαν ψηφιακά· παρόμοιο αποτέλεσμα σημειώθηκε στην Αργεντινή με την ψηφιοποίηση των κοινωνικών πληρωμών στο πλαίσιο του προγράμματος κατά της φτώχειας Plan Jefes (Duryea and Schargrodsky, 2008- Muralidharan et al., 2014). Ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα της μετάβασης στις πληρωμές G2P έγκειται στα στοιχεία που δείχνουν ότι τα άτομα χρησιμοποιούν περαιτέρω και άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, όπως αποταμιεύσεις, καταθέσεις και δάνεια μόλις δημιουργηθεί ο τραπεζικός λογαριασμός (Bold et al., 2012). Μετά τη διανομή λογαριασμών ταμειευτηρίου, το 80% των νοικοκυριών στο Νεπάλ συνέχισε να χρησιμοποιεί τον λογαριασμό για καταθέσεις ύψους 8% του εβδομαδιαίου εισοδήματος (Prina, 2015).

Η δεύτερη αλλαγή συμβαίνει με τις αυξημένες δυνατότητες που έχουν τα άτομα να μεταφέρουν ή να ξοδεύουν χρήματα ψηφιακά (BFA & BTCA, 2015). Οι πληρωμές μικρού-μεσαίου μεγέθους πραγματοποιούνται σε αυτό το στάδιο με βάση την αξιολόγηση των διαθέσιμων μεθόδων πληρωμής και την απόφαση για μεταφορές με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών προς επιχειρήσεις (Payments to Business-P2B), των πληρωμών προς πρόσωπα (Payment to People-P2P) και των πληρωμών προς την κυβέρνηση (Payments to Government-P2G). Οι εξελίξεις στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών οδήγησαν σε ταχείες καινοτομίες στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, παρέχοντας ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά σε καταναλωτές και επιχειρήσεις που είτε δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για επίσημους τραπεζικούς λογαριασμούς είτε δεν μπορούσαν να συμμετάσχουν στο ηλεκτρονικό σύστημα για άλλους λόγους. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, με το 40% των ενηλίκων να έχουν τραπεζικό λογαριασμό, το ποσοστό διείσδυσης των κινητών τηλεφώνων είναι περίπου 90%, παρέχοντας έτσι βάση για ολοένα περισσότερες εξελίξεις στις πληρωμές μέσω κινητών τηλεφώνων. Το 2016 δημιουργήθηκαν πάνω από 100 εκατομμύρια νέοι λογαριασμοί στα κινητά τηλέφωνα οι οποίοι ανέρχονται συνολικά σε 0,5 δισεκατομμύρια λογαριασμούς που διαχειρίζονται δισεκατομμύρια δολάρια την ημέρα (Global System for Mobile Communications (GSMC), 2018).

Ο αριθμός των μεθόδων πληρωμών μέσω κινητών τηλεφώνων αυξάνεται ιδιαίτερα γρήγορα στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες. Η υποσαχάρια Αφρική έχει το μεγαλύτερο ποσοστό των παγκόσμιων λογαριασμών για συναλλαγές μέσω κινητού τηλεφώνου με 49,1% το 2017, ακολουθεί η Νότια Ασία με 34%, η Μέση Ανατολή με 6,8% και η Βόρεια Αφρική με το ήμισυ των P2P μεταφορών στο σύνολο

των μεταφορών (GSMC, 2018). Η τραπεζική υπηρεσία συναλλαγών μέσω κινητού τηλεφώνου «M-PESA» στην Κένυα αποτελεί ένα επιτυχημένο παράδειγμα μετάβασης στον αναπτυσσόμενο κόσμο από την κοινωνία που δεν διαθέτει τραπεζικό σύστημα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω της προώθησης ενός αποτελεσματικού και ασφαλούς συστήματος πληρωμών και, ως εκ τούτου, της αύξησης της κοινωνικής ευημερίας με την έξοδο του 2% του συνολικού πληθυσμού από τη φτώχεια (Surí & Jack, 2016).

Η τρίτη αλλαγή περιλαμβάνει τη μετάβαση από το σημείο καμπής στο προχωρημένο στάδιο, όταν οι μικρές και καθημερινές αγορές γίνονται ηλεκτρονικά (BFA & BTCA, 2015). Σε αυτό το σημείο, η ζήτηση και η προσφορά έχουν εύκολη πρόσβαση σε εναλλακτικές μεθόδους πληρωμών με χαμηλό κόστος. Αν οι δύο πρώτες αλλαγές συμβαίνουν λόγω ανάγκης για ασφαλείς και διαφανείς πληρωμές, η αλλαγή στο προχωρημένο στάδιο πραγματοποιείται γενικά από την κοινότητα για λόγους ενίσχυσης της ευκολίας και μείωσης του κόστους των συναλλαγών.

Σύμφωνα με την Deloitte (2013), οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι καταναλωτές αποφασίζουν να κάνουν αγορές μέσω διαδικτύου είναι η δυνατότητα σύγκρισης τιμών, η εξοικονόμηση χρόνου, η προσβασιμότητα, τα φθηνότερα προϊόντα και η μεγαλύτερη επιλογή. Με τη σειρά τους, οι ηλεκτρονικές μέθοδοι πληρωμών επιτρέπουν στον έμπορο να εισέλθει σε νέες αγορές και να αυξήσει την πελατειακή του βάση. Το 2017 ο συνολικός τζίρος του ευρωπαϊκού ηλεκτρονικού εμπορίου αυξήθηκε κατά 11% σε 534 δισ. ευρώ και αναμένεται να αυξηθεί κατά 13% σε 602 δισ. ευρώ το 2018, με το μεγαλύτερο ποσοστό ύψους 68% να βρίσκεται στη Δυτική Ευρώπη (Ecommerce Europe, 2018). Σύμφωνα με την MasterCard (2017), οι Ευρωπαίοι ασχολούνται ενεργά με το ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο, με το 25 τοις εκατό των καταναλωτών να ψωνίζει καθημερινά και το 60 τοις εκατό να ψωνίζει τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Ωστόσο, ο αριθμός των διαδικτυακών συναλλαγών ποικίλλει γεωγραφικά με τη μεγαλύτερη συχνότητα στην Ασία και τη Βόρεια Αμερική (KPMG, 2017). Τα προϊόντα που αγοράζονται συχνότερα μέσω διαδικτύου είναι είδη ένδυσης, υπόδησης, ηλεκτρονικά είδη και εισιτήρια (KPMG, 2017- MasterCard, 2017). Οι κύριοι παράγοντες που ωθούν τους Ευρωπαίους να πραγματοποιούν διασυνοριακές ηλεκτρονικές αγορές περιλαμβάνουν ελκυστικές προσφορές για το 40% των ερωτηθέντων, ακολουθούμενες από πτυχές όπως καλύτερες υπηρεσίες ή όροι για το 33% και καλύτερη διαθεσιμότητα για το 32% (MasterCard, 2017). Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα κύρια κίνητρα για ηλεκτρονικές αγορές με βάση την Παγκόσμια Έκθεση Καταναλωτών (KPMG, 2017) ήταν η εξοικονόμηση κόστους και χρόνου.

1 στους 3 Ευρωπαίους αγοραστές προτιμούν τη μέθοδο της ηλεκτρονικής πληρωμής από τις κάρτες και τις ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές, με τον υπολογιστή να κυριαρχεί στις προτιμήσεις των συσκευών. Παρόλο που η αγορά είναι ανοιχτή σε άλλες εναλλακτικές μεθόδους, όπως η σάρωση κωδικών QR, οι εφαρμογές ηλεκτρονικής τραπεζικής και τα ηλεκτρονικά πορτοφόλια, το εκδηλωμένο ενδιαφέρον δεν ανταποκρίνεται στην πραγματική χρήση (MasterCard, 2017). Η προτίμηση της συσκευής διαφέρει στις ασιατικές χώρες με πάνω από το 19% να προτιμάει να πραγματοποιεί αγορές μέσω κινητών εφαρμογών, γεγονός που αποδεικνύεται ιδιαίτερα στην Κίνα, με το 26% να προτιμά κινητές συσκευές (KPMG, 2017). Ωστόσο, η έρευνα σχετικά με τη διαφορά τιμών σε ηλεκτρονικά και μη ηλεκτρονικά καταστήματα που

διεξήχθη σε 10 χώρες με βάση 56 μεγάλους λιανεμπόρους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι τιμές είναι ίδιες και για τους δύο τύπους σε ποσοστό 72%, ωστόσο είναι ετερογενείς σε επίπεδο χώρας και κλάδου (Cavallo, 2018).

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Transition to a Cashless Society: Impact on Economic Activity

1 Introduction

Modern economy delineates complex and interconnected structure with increasing global interdependence on number of variety networks, such as transport, energy, communication, and others. The financial networks in terms of payment systems affect stakeholders at different levels and therefore play major role in economic activity both within a country and cross-border activities. Failures in efficient functioning of fund flow would have adverse impact on financial markets and economy. Substantial resilience on efficient exchange of goods and services triggered societies to dynamic search of alternative methods of payments. Over the time, trade settlement mechanism transformed from barter trading and first coins and banknotes, to checks and recent electronic payments. Currently, digital forms of transactions are rapidly transforming the landscape of payment systems offered by both conventional and alternative providers of financial services. The straightforward benefits of cashless transactions that come in form of transparency, efficiency, and financial inclusion uplift the trend of transformations from paper-based money into digital form. Although cash loyalty remains in some societies, the structural shifts are inevitable with financial markets facing major disruptions.

The academic field and related researches are largely focused on the relationship between alternative methods of payments and economic growth solely. Few studies aimed on extending the topic of physical currency by analyzing other altered aspects, yet commonly addressing individual regions and nations. The objective of this thesis is therefore to aim to further broaden the subject of physical cash in circulation, taking into consideration the conversion to digital payment instruments prompt number of areas. The study contributes to the topic by forming an extensive outlook from a global perspective, examining factors as business environment, globalization, and shadow economy in relation to currency in circulation.

This paper begins with the discussion of the payment system organization development figuring the enduring definition of money term and its functions, but it's evolving representing nature throughout the history. It further follows with defining the structure of currently existing payment system, overviewing its main characteristics and differentiating terminologies between cash and non-cash instruments. The major trends in the field occurring triggered by technological advancements are highlighted in the subsequent section. We then delineate and classify the electronic payment system into five subcategories of cash-based and account-based groups.

The general overview of the payment system from theoretical and terminological viewpoint is followed by Chapter 3, where the main focus of the thesis on transition to cashless society is deliberated. Rooting on literature review, we identify four main stages of transition, including: inception, transitioning, tipping point, and advanced. The driving key forces along with barriers faced to undertake shifts are considered,

associated with each stage specifics. We can then infer the initial shifts prompted by the need for transparency and security in transactions, whereas shift to advanced stage is generally pulled by individuals themselves in search for convenience and low costs. The chapter acts as a ground base in forming the transformation stage score to further rank countries included in research. The subsequent Chapter 4 focuses on academic studies and researches conducted in the field related to this thesis, followed by the formulation of hypotheses that are tested in the Chapter 5.

The panel data for 70 countries over the period from 2013 to 2017 is studied using standard panel estimation methods and the Blundell-Bond (1998) system GMM estimator. The Chapter 5 begins with elaboration of the data construction, grounding on the literature perspective of the basic definitions and characteristics of the categories analyzed further in the model that is followed by general pre-estimate stage diagnosis, and theoretical overview of panel data estimators. The outputs derived from the estimators' employment are subjected to consequent testing and comparison to elaborate for the selection of the most appropriate method.

The empirical results of econometrical analysis affirm the presence of negative relationship between Business Environment and Currency in Circulation M0 and contrary positive relationship between Shadow Economy and Currency in Circulation M0, confirming the first and the second hypotheses. The Globalization relation to physical cash is left as subject for further research. The conclusive section in the Chapter 6 provides reviewing deliberation over the empirical results in combination with the reflection retrieved from theoretical and literature sections. The central inference implies the insufficiency of solely electronic money solutions promotion and significance of the business environment for both developing and developed stages of transition to cashless economy to ensure trust and security of the system to allow not only the introduction of alternative payment system but to enhance its active usage.

2 Payment system organization

2.1 Evolution of payment system

In the past when definition of medium of exchange had not yet been defined, the process of bartering - direct exchange of goods and services lied in the basis of trade. The difficulty to satisfy exact matching of supply and demand and challenges to set fair rate of exchange attributed to bartering prompted inefficiencies in the trade. The first definition of money as 'measure and standard of value' and its basic three functions of medium of exchange, measure of value, and store of value were introduced by William Stanley Jevons (1883). As medium of exchange money embodied in different physical forms throughout the history. In the hunting state many ancient nations employed skins or furs of animals, whereas, later in pastoral state money reshaped into cattle adding store of value function (Jevons, 1883). Interestingly, emphasizing the importance of livestock to the age, he further discusses etymology of modern common words, such as fee, which comes from Anglo-Saxon feoh, meaning cattle; or capital originating from the kine known as capitale (Jevons, 1883). The agriculture induced employment of produced goods as means of trade; therefore, geographical factor determined the form to which money would transform. Such as olive oil circulated in Mediterranean, wheat and oats in Europe, corn and maize in Central America (Jevons, 1883).

In Norway corn was deposited and borrowed in the banks (Jevons, 1883). In addition to proposition of definition and basic functions of money, Jevson (1883) discussed main properties money should hold following the order of importance: utility and value, portability, indestructibility, homogeneity, divisibility, stability of value, and cognizability. Given that, in order to possess those values, the material of money need to correspond certain qualities. Metal was the dominant choice for years later as it holds the properties and functions in comparison to commodities used in the past. China has a long history of utilizing base metals in money creation and recognized as first to introduce coins that met basic functions of state authentication, identicalness, acceptance by tale, and guarantee of symbol of value (Davies, 2005). Non-Chinese coinage invention of modern-type of coinage with guarantee of purity and weight, attributes to Lydia and Ionia, which currently form parts of Turkey (Davies, 2005).

The gradual substitute of coinage related to the development of modern paper form of money. The early advancements took place in China where paper and printing were first invented, five hundred years before the occurrence in Europe (Davies, 2005). Johann Gutenberg developed printing in Europe independently in 1440 with Leonardo da Vinci contribution to process improvements, however bankers learned regarding the banknote printing from travelers like Marco Polo (Davies, 2005). The traveler in turn confronted note issues for the first time emanated by Mongol's Khan who adopted Chinese paper money to achieve currency standardization in Asia (Davies, 2005). The rise of paper money printing in Europe coincides with the fall in China due to world's first inflation followed by value depreciation, decreased trust, and further abundance (Davies, 2005). The first money in paper form in Europe was issued in Sweden by Stockholm's Banco in 1660 to provide an alternative to heavy copper made coins (Riksbank, 2018).

The origin of credit cards takes place in the USA as a result of changing consumer habits after World War II (Batiz-Lazo & Del Angel, 2018). Initially, service sector begun offering loyalty cards with the option to pay off later, however, from 1950 “Diners Club” begun to operate as first credit card company implementing credit based system for “Travel and Entertainment” targeting mobile businessmen audience (Giessmann, 2018). First attempts of large banks to compete with retailers failed due to high initial and operational costs, but in 1970 with large banks venturing into credit cards, the penetration experienced high growth from USD 820 million to USD 9.1 billion over eight years (Batiz-Lazo & Del Angel, 2018). The expansion was exerted by intensive marketing campaigns through mass mailings of credit cards to target middle class families (Giessmann, 2018). Credit cards fostered the views on future societies converting to cashless. Following the idea, the realization of need for standardization initiated the implementation of uniforms in card format by American National Standard Institute (ANSI) that defined details standards applied till nowadays such as font, format, signature location, and measures (Giessmann, 2018).

The idea of digital cash was firstly introduced by cryptographer David Lee Chaum in his research paper in 1983 that he further evolved and enacted in his company DigiCash Inc. in Amsterdam to introduce electronic money and avoid bank intermediation (Seth, 2017). His attempt was condemned to failure, yet number of aims ventured in the market based on his views. In 1997 first mobile payment mechanism was launched by

Coca-Cola introducing vending machine connected to mobile phone to undertake the payment transaction through SMS instead of physical money (Seth, 2017). Mobile phones reached banking industry during nineties by Merita Bank of Finland setting a trend of phone banking (Barnes, 2003). However, the major change in payment methods occurred with the establishment of PayPal in 1998, which until nowadays remains to hold strong position in the market of alternative methods of payments. Recently, the digital wallet industry experiencing a rapid growth with technological giants such as Facebook, Apple, Google, and Amazon intensively competing in offering the wallets on their operational platforms. In addition, currently heated discussions surround the blockchain technology introduced by anonymous individual Satoshi Nakamoto in his paper “Bitcoin: Peer-to-Peer Electronic Cash System”. The flow of alternative methods of payments remain substantial around the world including both developing and developed economies with major disruption and transformations to be faced and need to adapt. The brief overview of history of developments in payment mechanisms illustrates the continuous progress and evolution.

2.2 Modern payment system structure

The organization and structure of payment and settlement systems undergoing continuous modifications altering complexity in the process. Bank for International Settlements (BIS) (2003) defines payment system as a set of instruments, banking procedures, and interbank transfer fund systems that ensure circulation of money. The facilitation of fund flows is especially significant with the growth of international trade that increases the volume of cross-border transactions, inducing higher scale of complexity in terms of jurisdiction compliment and risk mitigation. Given that, trusted and secure mechanisms are required for improving the transactions and settlements procedures. According to Hasan (et al., 2013), safe and reliable payment infrastructure is necessary for the financial market efficiency, consumer confidence, and trade. The payment types are classified into three main categories: based on type of payer and payee, such as wholesale payments and retail payments; based on number of payers and payees involved in transaction; based on type of execution in terms of international trade (European Central Bank (ECB), 2010). In order to function correctly, payment system should incorporate three main elements (ECB, 2010):

- payment instrument, mean to authorize and submit payment
- processing, payment instruction in terms of clearing between banks involved
- settlement means, procedure to compensate payee by payer's bank

BIS (2003) defines payment instrument as any instrument that enables fund transferring. It delineates in different forms according to the type of relationship and transaction between the parties (ECB, 2010). Payment instruments classified into five main categories: cash, checks, credit cards, stored value, and accumulating balance (Laudon & Traver, 2014). The instruments generally differentiated on basis of cash and non-cash forms. Cash is legal tender authorized by state to represent value, which involves face-to-face communication between individuals to undertake immediate transfer with no further identification, except large-value transactions (ECB, 2010;

Laudon & Traver, 2014). In non-cash instruments the authorization to process payment transfers to individual's bank or other payment service provider.

2.3 Payment method trends

Online banking and e-commerce trigger shift from cash based payments to electronic means, allowing consumers to conduct purchase indifferent from location and time. According to the latest World Payment Report 2018, total volume of non-cash transactions reached to USD 482.6 billion, growing by 10.1 percent during 2015 - 2016 with the substantial drive from Emerging Asia and CEMEA and estimated to grow at compound annual growth rate of 12.7 percent (Capgemini and BNP Paribas, 2018). By the end of 2017, total number of credit, debit, and prepaid cards in circulation worldwide accounted to 20.48 billion (The Nilson Report, 2018). The global leader in non-cash transactions per inhabitant is currently Sweden with 461.5 transaction recorded, followed by the United States of America (USA) and South Korea (Capgemini and BNP Paribas, 2018). Alternative methods of payments are rapidly growing offering non-conventional ways to perform transactions. In Denmark, churches and street performers are now accepting mobile transfers; fast food in China can be purchased by facial recognition technology 'smile to pay' (Bech et al., 2018). Boston Consulting Group (2016) identifies four trends that would influence the digital payments industry, including the ongoing technology revolution, entry of nontraditional players, demanding customer experience, and 'enabling regulations'. The advancements in mobile phones technologies introduced mobile payment services with fast growing mobile payments adoption rate in developing economies, notably in Russia 36.5 percent, India 33.2 percent, China 25.8 percent, and South Africa 15.1 percent (Capgemini and BNP Paribas, 2018).

Payment methods are currently condemned to transformation with the technological advancements and innovations introduced in the market. Nevertheless, cash circulation remains high in majority of countries. Bech (et al., 2018) provide evidence of increased demand in cash in advanced countries driven by Great Financial Crisis and lower interest rate with exception to Nordics.

2.4 Electronic payment system

Cashless economy does not imply the outright absence of cash transactions, however refers to the system, where cash transfers are kept at minimum level (Paul and Friday, 2012). Cashless payments allow for trade of goods and services through electronic media and non-electronic transfers via checks (Tee & Ong, 2016). Electronic payment is therefore defined as transfer of electronic value from payer to payee through electronic mechanism (Kim et al., 2010). According to Tsiakis and Sthephanides (2005), electronic payment system imitates current payment structure and designs new ways for transaction executions. The continuous growth is currently observed in electronic payment system with new entrants in the market offering advanced improvements and technologies, accounting for 750 of payment systems worldwide (Treasury Alliance Group, 2018).

Abrazhevich (2004) distinguishing by money representation form and money transfer principle, divides electronic payment system into two groups: electronic cash based

system and account based system. Electronic cash based group represents conventional money in form of coins and banknotes, or 'tokens' so that medium of exchange carries a value, whereas in account based approach, money refers to records in bank accounts, also known as 'notational' with authority to store value (Abrazhevich, 2004; Tsiakis & Sthephanides, 2005). Electronic money is then considered as 'mean of settlement rather than a payment instrument', representing monetary value stored either on hardware or software (European Central Bank, 2010). Kim (et al., 2010) further modifies the model in terms of subcategories of each group and proposes five main classifications of electronic payment system, where electronic cash and prepaid cards belonging to the first cash-based group; credit cards, debit cards, and electronic checks to account-based system.

- Electronic cash is represented by tokens in electronic forms that can be purchased by individuals from issuers using conventional forms of payment and later resided only on user's account, also referred as 'epurses' (Abrazhevich, 2004). Electronic cash method of payment includes one organization responsible for the issuance and redemption of cash, where for specific amount of money the unique identification number required (Kim et al., 2010).

- Prepaid card is issued by merchant for specific value and purchased by consumer for convenience in store transaction (Kim et al., 2010).

- Credit card, the money transfers are maintained by payment service provider that records charges on user's account and later bills customer with the balance of account (Abrazhevich, 2004). The long-term success of expansion of credit card scheme into global payment network attributes to 'critical mass of retail customers and retail merchants', investments in computer technology, and international cooperation and knowledge sharing within financial service industry (Batiz-Lazo and Del Angel, 2018). The developments of the credit card system in the USA in 1960's was driven by need of standardization due to heterogeneity of the systems as a result of high boom in 1950's, middle class demand to ease the procedure, and popularity in cashless society visions (Giessmann, 2018). Visa and MasterCard are nonprofit credit card associations that set standards for banks issuing credit cards that later act as financial intermediaries (Laudon & Traver, 2014). According to the Nilson Report (2018), as of the end of 2017 there was 14.4 billion of credit cards in global circulation. In the USA, individuals generally have more than one credit card with consumers with high credit score to hold on average four accounts and cardholder with low score have average more than two cards (Consumer Financial Protection Bureau, 2017). The capacity to purchase goods and service instantaneously and to pay off the account balance later provides benefit for merchants in terms of increased consumer spending. The merchants, however have to pay high fees for every transaction conducted by consumer with total USD 7 billion in USA (The Nilson Report, 2018). Inability for full authentication places both consumer and merchant side into vulnerable position, creating possibility of fraud and crimes to arise and generating number of issues, including security, administrative, and transaction risks (Laudon & Traver, 2014).

- Debit Card is a type of stored value account that created by depositing amount from which transfers or withdrawals take place (Laudon & Traver, 2014). The payment

method is maintained by payment service provider, however allows to retain positive balance on account by immediate subtraction when transaction is performed (Abrazhevich, 2004). Debit card instrument combines features of ATM and Internet banking (Kim et al., 2010). Debit and prepaid card purchase transactions accounted for 55.44 percent of total purchased transactions (The Nilson Report, 2018). The advancements in technologies triggered variations in payment offerings in especially Person-to-Person transactions such as PayPal, which are often referred to as stored-value accounts (Laudon & Traver, 2014)

- Electronic check is converted from paper form checks (U.S. Department of Treasury, 2018). The payment type remains to be widespread in some countries, such as the USA, Canada, United Kingdom, however, payment service providers attempt to switch to other instruments.

3 Transition to cashless society

3.1 Transformation stages

There are generally four main stages described that economies experience during transitions from cash payments dominance to non-cash solutions. Thomas (2013) classified each stage as following: inception, transitioning, tipping point, and advanced. The inception stage appears in developing economies with cash based payments accounting for more than ninety percent that results due to lack of available financial infrastructure or social attributes. The second stage represents mixture usage of paper and electronic payments occurring both in developing and developed countries, where in the in developing economies the cashless transactions are mainly driven by growing middle class, and conservatism in developed countries happens in response to cultural aspects. The tipping point classification accounts for range of nonpaper transactions from twenty nine to forty five percent, applying to countries with access to required infrastructure for the transition, however the final decision to conduct a change in payment method lies on individuals in the economy and again, socio-cultural attributes. In the advanced stage along with developed infrastructure and high financial inclusion level, the individuals accept and use intensively the alternative method of payments (BFA & Better Than Cash Alliance, 2015; Thomas, 2013).

In order for countries to undertake shifts through each classified stage in efficient manner, considering costs and timing, the coordinated approach needs to be applied. It is also important to note that shifts between each stage are individual to each countries' specifics and thus initial starting point needs to be evaluated. The first shift from inception to transitioning stage occur with large payments made by “governments, large employers, and aid distributors to pay electronically”, creating changes in cash flow pattern and need for the development of financial infrastructure (BFA & BTCA, 2015). The advancement in infrastructure is limited to cash withdraw activities in terms of ATMs and bank branches expansion as at this point the small and medium volume transactions remain paper based.

There are over 100 million low income individuals or 19 percent of adults receiving payments from government in form of wages or social transfers with less than 39 percent of transactions into an account, whereas in high-income economies the share is

over 80 percent (Demirgug-Kunt, 2018). In this way, the probability of shadow economy and corruption is significantly high, placing recipients into vulnerable position. Digitalization of Government to Person (G2P) payments lowers government costs, improve efficiency and transparency of money transfers, enhances security, increase financial inclusion level, and empower women's role in economy (Klapper & Singer, 2017).

There are number of evidences supporting an argument for decreased government costs in developing countries with such cost appearing from unauthorized payments, bank fees, and interest payments (Aker et al., 2013). Need for efficient methods of payments is especially crucial in case of emergency situations, which was illustrated during Ebola infection, when Liberian government had to instantaneously transfer payments to workers in remote areas (BFA & BTCA, 2015). The ability to trace the payments conducted digitally allows for decreased level of fraud. Bribe incidents in India decreased by 47 percent when social security pensions were transferred digitally; similar result happened in Argentina with the digitalization of social payments under anti-poverty program Plan Jefes (Duryea and Schargrotsky, 2008; Muralidharan et al., 2014). Another important outcome of shifting G2P payments lies in evidence of individuals to further use other financial services, such as savings, deposits, and loans once the bank account is created (Bold et al., 2012). Following distributes saving accounts, 80 percent of households in Nepal kept using the account for deposits of 8 percent of weekly income (Prina, 2015).

The second shift happens with increased opportunities to individuals to transfer or spend money digitally (BFA & BTCA, 2015). The small-medium types of payments are conducted at this stage based on evaluation of available payment methods and decision to transfer in the most efficient manner, including Payments to Business (P2B), Payment to People (P2P), and Payments to Government (P2G). The developments in the Information and Communication Technologies led to rapid innovations in financial services, providing easier access for consumers and businesses to the market who were either not meeting requirements for formal banking accounts or were not able to take part in electronic system for other reasons. According to World Bank, with 40 percent of adults having bank account, the mobile phones penetration rate is around 90 percent, thus providing a base for increased developments in mobile payments. In 2016 over 100 million new mobile money accounts were created totaling to 0.5 billion of mobile money accounts processing billion dollars a day (Global System for Mobile Communications (GSMC), 2018).

The number of mobile payments methods are especially rapidly increasing in emerging and developing economies. Sub-Saharan Africa has been having the largest share of global mobile money accounts with 49.1 percent in 2017, followed by 34 percent in South Asia, 6.8 percent in Middle East and North Africa with half of P2P transfers to total transfers (GSMC, 2018). M-PESA mobile money service in Kenya represents a successful example of a transition in developing world from unbanked society to financial system through fostering efficient and secure payment system and therefore increasing social welfare by lifting 2 percent of total population out of poverty (Suri & Jack, 2016).

The third shift involves transition from turning point to advanced stage, when small and everyday purchases are done electronically (BFA & BTCA, 2015). At this point, the demand and supply side have easy access at low cost to alternative methods of payments. If first two shifts are mainly driven by the need for secure and transparent payments, the shift to advanced stage is generally pulled by community to enhance convenience and lower costs of transactions.

According to Deloitte (2013), the top reasons for consumers to decide to shop online include ability to compare prices, time saving, accessibility, cheaper products, and wider selection. In turn, electronic methods of payments allow merchant to enter new markets and increase their customer base. In 2017 European e-commerce increased by 11 percent to EUR 534 billion in total turnover and expected to grow by 13 percent to EUR 602 billion in 2018, with the strongest share of 68 percent in Western Europe (Ecommerce Europe, 2018). According to MasterCard (2017), Europeans are actively engaged in online retail with 25 percent of consumers shopping every day and 60 percent shop at least once a month. However, the number of online transactions vary geographically with highest frequency in Asia and North America (KPMG, 2017). The most commonly products purchased online are clothing, footwear, electronics, and tickets (KPMG, 2017; MasterCard, 2017). The main drivers for Europeans to engage in online cross border shopping included appealing offer for 40 percent of respondent, followed by such aspects as better service or terms conditions for 33 percent, and better availability for 32 percent (MasterCard, 2017). Globally, the main motivations for online shopping based on Global Consumer Report (KPMG, 2017) were cost and time savings.

The method of online payment is preferred to cards and online banking for 1 in 3 European shoppers with PC dominance in device preferences and although the market is open for other alternative methods as QR code scanning, mobile banking apps, e-wallets, the expressed interest does not correlate with the actual usage (MasterCard, 2017). The device preference differs in Asian countries with over 19 percent prefer to purchase through mobile applications, particularly evidenced in China with 26 percent to prefer mobile devices (KPMG, 2017). However, the research on price difference in online and offline stores conducted in 10 countries based on 56 large retailers concludes that prices are identical for both types at 72 percent, however heterogeneous in country and industry levels (Cavallo, 2018).

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Εισαγωγή

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία πραγματεύεται τη μετάβαση της κοινωνίας από τη χρήση των μετρητών στη χρήση ηλεκτρονικών μεθόδων πληρωμής. Πιο αναλυτικά, η εργασία ανοίγει το θέμα με μια επισκόπηση των παλαιότερων τρόπων συναλλαγών, ξεκινώντας από την αρχαία μέθοδο του αντιπραγματισμού, κατά τον οποίο υπήρχε ανταλλαγή αντικειμένων, τροφίμων και ζώων, περνώντας στη χρήση μετάλλων για τη δημιουργία των πρώτων νομισμάτων και φτάνοντας στην ανακάλυψη της τυπογραφίας και την έκδοση των πρώτων χαρτονομισμάτων. Έπειτα, γίνεται αναφορά στις πρώτες πιστωτικές κάρτες, το πρώτο «πλαστικό χρήμα», οι οποίες εφευρέθηκαν στις ΗΠΑ και αρχικά, δεν αποτελούσαν παρά κάρτες επιβράβευσης, ενώ εν τέλει, καταλήγει στη σύγχρονη εποχή και στην εισαγωγή των ηλεκτρονικών πληρωμών, οι οποίες εισήχθησαν, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία, το 1983. Έτσι, κάνει αναφορά στο ηλεκτρονικό χρήμα, τα ηλεκτρονικά πορτοφόλια και τα bitcoin, καταδεικνύοντας τη συνεχή εξέλιξη του συστήματος πληρωμών.

Συνεχίζοντας, παρουσιάζει στοιχεία που αποδεικνύουν την ολοένα αυξανόμενη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών, αναλύει τη σύγχρονη δομή του και τονίζει την αναγκαιότητα των ασφαλών υποδομών για την αποτελεσματικότητα της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Στο κεφάλαιο 2.4 προχωράει σε ορισμό των ηλεκτρονικών πληρωμών, καθώς και σε διάκριση τους σε δύο γκρουπ: στο σύστημα που βασίζεται στο ηλεκτρονικό χρήμα και στο σύστημα που βασίζεται σε λογαριασμούς.

Έτσι, στο κεφάλαιο 3 αναλύεται το κυρίως ζήτημα που πραγματεύεται η εργασία. Πιο συγκεκριμένα, διακρίνονται τέσσερα στάδια από τα οποία διέρχεται μια κοινωνία κατά τη μετεξέλιξη της από τα μετρητά σε μία κοινωνία χωρίς μετρητά: inception (έναρξη), transition (μετάβαση), tipping point (σημείο καμπής), advanced (προχωρημένο στάδιο). Στο αρχικό στάδιο βρίσκονται κατά κύριο λόγο οι αναπτυσσόμενες οικονομίες καθώς τα μετρητά κυριαρχούν στις συναλλαγές. Στο στάδιο της μετάβασης υπάρχει συνδυαστική χρήση των μετρητών και των ηλεκτρονικών μεθόδων. Στο τρίτο στάδιο, στο σημείο καμπής, οι συναλλαγές χωρίς μετρητά κυμαίνονται στο 25-49%, ενώ στο προχωρημένο στάδιο τα άτομα χρησιμοποιούν εντατικά τις ηλεκτρονικές μεθόδους συναλλαγών.

Το συγκεκριμένο απόσπασμα, λοιπόν, που επέλεξα προς μετάφραση δεν αποτελεί τυχαία, αλλά συνειδητή επιλογή καθώς πρόκειται για ένα μεστό και συνεκτικό απόσπασμα, που αναλύει επαρκώς το κυρίως θέμα και είναι αντιπροσωπευτικό του συνόλου της εργασίας.

Πρόκειται, επομένως, για ένα κείμενο οικονομικού περιεχομένου που περιλαμβάνει, όπως φυσικά εξυπακούεται, σε μεγάλο βαθμό οικονομική ορολογία. Ωστόσο, όπως θα παρατηρήσουμε διαβάζοντας το, δεν απευθύνεται αποκλειστικά σε ειδήμονες και ανθρώπους που σχετίζονται άμεσα με τον οικονομικό κλάδο, αλλά σε ένα ευρύτερο κοινό που διαθέτει, ενδεχομένως αν και όχι απαραίτητα, κάποιες οικονομικές γνώσεις. Έτσι, μαζί με την ορολογία, χρησιμοποιεί αρκετά απλό λόγο ώστε να μπορεί να αναγνωσθεί και να γίνει ευρέως κατανοητό.

Η μετάφραση του κειμένου βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στη θεωρία του σκοπού (Skopos Theory). Η θεωρία του σκοπού διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Hans Vermeer το 1978 και υποστηρίζει πως η μετάφραση είναι μια σκόπιμη δραστηριότητα η οποία οφείλει να λαμβάνει υπόψιν πρωτίστως τη λειτουργία, τον σκοπό του κειμένου και να δημιουργεί ένα κείμενο-στόχο που έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί ορθά σε συγκεκριμένες περιστάσεις στο περιβάλλον-στόχο [1]. Αυτές οι περιστάσεις διαφέρουν, όπως αναλύει η Katharina Reiss, αναλόγως τις πολιτισμικές και γλωσσικές κοινότητες [2]. Έτσι, λοιπόν, το κείμενο πηγή αποτελεί «πηγή πληροφοριών» την οποία ο μεταφραστής πρέπει να μετατρέψει, αντίστοιχα, σε μια πηγή πληροφοριών για το κοινό της γλώσσας-στόχου. Πρόκειται, επομένως, για μια λειτουργική προσέγγιση της μετάφρασης κατά την οποία ο σκοπός επηρεάζει τα εργαλεία και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται.

Ωστόσο, ακριβώς επειδή στη συγκεκριμένη περίπτωση η λειτουργία του πρωτοτύπου και το μεταφράσματος ταυτίζονται σημαντικά, δηλαδή έχουν ως σκοπό να αναλύσουν με ενημερωτικό τρόπο τη μετάβαση της κοινωνίας από τη χρήση των μετρητών στη χρήση εναλλακτικών μεθόδων συναλλαγής, γίνεται αντιληπτό πως το μετάφρασμα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «πιστό» στο κείμενο-στόχο, χωρίς αυτό να συνεπάγεται τη μη παρέκκλιση από αυτό, τόσο σε λεξιλογικό όσο και σε συντακτικό επίπεδο, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο.

Για να προκύψει, λοιπόν, ένα συνεκτικό και «λειτουργικό» μετάφρασμα, μελετήθηκαν όλες οι διαθέσιμες τεχνικές, οι οποίες διευκολύνουν και προσφέρουν λύσεις σε ενδεχόμενα μεταφραστικά κωλύματα. Έτσι, έχουμε τις άμεσες μεταφραστικές τεχνικές που περιλαμβάνουν το δάνειο, το έκτυπο και την κατά λέξη μετάφραση, και τις έμμεσες τεχνικές, που συνίστανται στη μετάταξη, τη μετατροπή, την ισοδυναμία και την προσαρμογή. Όπως θα διαπιστωθεί παρακάτω, έγινε χρήση ορισμένων μόνο εκ των παραπάνω τεχνικών, καθώς οι συγκεκριμένες εξυπηρετούσαν τη μεταφραστική διαδικασία.

Παρουσίαση της ορολογικής έρευνας

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, πρόκειται για μία εργασία οικονομικού περιεχομένου. Για τον λόγο αυτόν, πριν τη μετάφραση του αποσπάσματος κρίθηκε αναγκαίο να μελετηθούν σε μεγαλύτερο βάθος κάποιες οικονομικές έννοιες και όροι. Έτσι, χρησιμοποιήθηκαν ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, εφημερίδες και ιστοσελίδες, όπως το *Investopedia*, το *The Economist*, το *TaxHeaven* και το *The Economic Times*, τα οποία διαθέτουν έναν ηλεκτρονικό κατάλογο με οικονομικούς όρους. Το γεγονός αυτό απεδείχθη ιδιαίτερα χρήσιμο κατά τη μεταφραστική διαδικασία καθώς αρκετοί όροι, όπως θα αναλύσουμε παρακάτω, αποτελούν νέες έννοιες οι οποίες δεν έχουν, μέχρι στιγμής, ακριβή και παγιωμένη μετάφραση και έτσι, αποδόθηκαν περιφραστικά. Βεβαίως, τα αγγλοελληνικά λεξικά και οι βάσεις ορολογίας, όπως το *Oxford Dictionary*, το *Λεξικό Οικονομικών Όρων Μαλλιάρης Παιδεία* και το *Iate*, αποτέλεσαν καίρια βοηθήματα.

Επιπλέον, υπήρξαν αρκετά σημεία στα οποία χρειάστηκε η αναζήτηση παράλληλων ελληνικών κειμένων ώστε να διαπιστωθεί η κατάλληλη μετάφραση του όρου που είχε δύο- ή και παραπάνω- αποδόσεις. Κατά την αναζήτηση μου, προέκυψαν αρκετά άρθρα

από ελληνικές οικονομικές εφημερίδες, όπως η *Ναυτεμπορική*, το *Κέρδος* και το *Capital.gr*, τα οποία διευκόλυναν την επιλογή.

Λεξιλογικές δυσκολίες

Ένας όρος που είχε παραπάνω από μία απόδοση είναι το “stakeholders”, το οποίο αποδόθηκε ως «ενδιαφερόμενα μέρη» και όχι ως «συμμέτοχοι» ή απλώς «ενδιαφερόμενοι», όπως προτεινόταν σε αρκετές πηγές, καθώς είναι ένας γενικότερος όρος που περιλαμβάνει όλα τα μέρη που έχουν συμφέροντα στην επιχείρηση-οικονομικά και άλλα- [3] και υπήρξε προτίμηση του από τους ελληνόφωνους αρθρογράφους οικονομικών κειμένων.

Παρόμοια περίπτωση αποτελεί και ο όρος “barter trading” ο οποίος, σύμφωνα με τα λεξικά που προαναφέρθηκαν, αποδίδεται με δύο τρόπους: «αντιπραγματισμός» και «ανταλλακτικό εμπόριο». Και οι δύο αυτές αποδόσεις αποτελούν εξίσου ορθές και ακριβείς επιλογές, ωστόσο επιλέχθηκε ο «αντιπραγματισμός» διότι χρησιμοποιούταν κατά κόρον στα κείμενα που έκαναν κάποια ιστορική αναδρομή, όπως συμβαίνει και στο συγκεκριμένο.

Ο όρος “risk mitigation” ήταν, επίσης, ένας από τους όρους που είχε πολλαπλές αποδόσεις, εκ των οποίων κάποιες ήταν ευρέως χρησιμοποιούμενες σε παράλληλα οικονομικά κείμενα. Συχνά, ο όρος αυτός ταυτιζόταν με τον όρο “risk management”, τόσο στα αγγλόφωνα όσο και στα ελληνόφωνα κείμενα, γι’ αυτό οι πιο συχνές αποδόσεις συνίσταντο εκτός από την «άμβλυνση κινδύνων» και τον «μετριασμό κινδύνων» και στη «διαχείριση κινδύνων». Η τελική επιλογή, ωστόσο, ήταν η «άμβλυνση κινδύνων» καθώς θεώρησα πως αποδίδει ικανοποιητικά την ουσία του όρου “mitigation”.

Επιπλέον, για να δικαιολογηθεί η θέση πως έχει αυξηθεί η προτίμηση στα μετρητά σε ορισμένες ανεπτυγμένες χώρες γίνεται αναφορά στο “Great Financial Crisis”. Ο όρος αυτός, που αναφέρεται στην οικονομική κρίση του 2007-2008, δεν είχε μόνο μία απόδοση στα ελληνικά παράλληλα κείμενα, αλλά υπήρχε μεταφρασμένος ως «Διεθνής Οικονομική Κρίση», «Παγκόσμια Οικονομική Ύφεση» και «Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση». Αν και οι παραπάνω επιλογές είναι σε κάποιο βαθμό διαφοροποιημένες μεταξύ τους, αποδίδουν εξίσου ορθά τον όρο. Έτσι, η τελική επιλογή της απόδοσης ως «Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση» έγινε βάσει της συχνότητας εμφάνισης της στα παράλληλα κείμενα.

Στη συνέχεια, κατονομάζει τα στάδια μετεξέλιξης μιας κοινωνίας στη χρήση εναλλακτικών μεθόδων πληρωμών, ένα εκ των οποίων αποτελεί το “tipping point”. Το στάδιο αυτό αποτελεί ένα καίριο σημείο στο οποίο οι συναλλαγές χωρίς μετρητά αυξάνονται σημαντικά, και η αλλαγή στη στάση των μελών της κοινωνίας είναι εμφανής. Για τον λόγο αυτό, προτιμήθηκε η μετάφρασή του ως «σημείο καμπής» και όχι ως «κομβικό σημείο» ή «κρίσιμο σημείο», καθώς το «σημείο καμπής» αποδίδει όχι μόνο αυτή τη σημασία του σταδίου, αλλά και την αλλαγή που αυτό πρόκειται να επιφέρει.

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, πρόκειται για ένα κείμενο με σύγχρονη ορολογία. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια τη χρήση νέων όρων που περιγράφουν καινούριες τεχνολογίες και συστήματα. Πολλοί όροι εξ αυτών είτε δεν είχαν μονολεκτική απόδοση

στα ελληνικά, οπότε και έπρεπε να δημιουργηθεί περιφραστική μετάφραση, είτε απαιτούσε τη διατήρηση του αγγλικού όρου και επεξήγηση στα ελληνικά.

Μια περίπτωση περιφραστικής απόδοσης αποτελεί ο όρος “phone banking”. Σε αναζήτηση σε παράλληλα κείμενα και ειδικότερα, σε κείμενα παροχής υπηρεσιών από ελληνικές τράπεζες, διαπιστώθηκε πως, συχνά, ο όρος αυτός χρησιμοποιούταν αυτούσιος στα αγγλικά. Ωστόσο, για τον σκοπό της μετάφρασης θεωρήθηκε κατάλληλο να αποδοθεί περιφραστικά ώστε να γίνει ευρέως κατανοητό και έτσι, μεταφράστηκε ως «τραπεζικές συναλλαγές μέσω τηλεφώνου». Σε αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί το γεγονός πως αν και το “phone banking” ταυτιζόταν συχνά με το “mobile banking”, οι δύο αυτοί όροι δεν αποτελούν συνώνυμα. Το “phone banking” αναφέρεται στις συναλλαγές μέσω τηλεφωνικών κλήσεων, ενώ το δεύτερο έχει να κάνει με τις συναλλαγές μέσω των τραπεζικών εφαρμογών στα κινητά. Η διάκριση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για το παρόν κείμενο, καθώς αναφέρεται στην εισαγωγή των συναλλαγών μέσω τηλεφώνου κατά τη δεκαετία του ’90, μια εποχή που οι εφαρμογές κινητών τηλεφώνων δεν ήταν διαθέσιμες.

Παρόμοια είναι και η περίπτωση του όρου “blockchain technology”. Ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται στην τεχνολογία στην οποία βασίζονται τα κρυπτονομίσματα και συνιστά μια λίστα αρχείων δεδομένων που αποτελείται από πολλά μπλοκ [4]. Στα ελληνικά αποδίδεται ως «αλυσίδα συστοιχιών» ή «αλυσίδα μπλοκ», ωστόσο σε πολυάριθμες πρόσφατες πηγές αναφέρεται και ως «τεχνολογία blockchain», κρατώντας τον αγγλικό όρο. Για το συγκεκριμένο μετάφρασμα επιλέχθηκε μια τέταρτη λύση, η οποία απαντάται συχνά σε αντίστοιχα κείμενα, δηλαδή αποδόθηκε ως «αλυσίδα συστοιχιών (blockchain)», διατηρώντας σε παρένθεση τον πρωτότυπο όρο. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, γίνεται κατανοητό στην ελληνική γλώσσα, αλλά παράλληλα, παραμένει κατατοπιστικό για το αρκετά μεγάλο ποσοστό αναγνωστών που ενδεχομένως το γνωρίζουν με την αγγλόφωνη ονομασία του.

Ένα ακόμη μεταφραστικό δίλημμα αποτέλεσαν οι πληρωμές που αναφέρονται στο πρωτότυπο ως “Government to Person payments”, “Payments to People”, “Payments to Business” και “Payments to Government”. Οι εν λόγω όροι αναφέρονται σε ηλεκτρονικές πληρωμές από δύο οντότητες, τον πληρωτή και τον πληρωτέο [5]. Αναζητώντας, λοιπόν, τους όρους σε παράλληλα κείμενα, διαπιστώθηκε πως χρησιμοποιούνται ευρέως στα ελληνικά με την αγγλική ονομασία τους και, ακόμη πιο συχνά, με τη συντομογραφία τους. Παρά ταύτα, θεωρήθηκε αναγκαίο να δοθεί μετάφραση στα ελληνικά ώστε να εξυπηρετηθεί ο σκοπός του μεταφράσματος και να διατηρηθούν οι αγγλικοί όροι και οι αντίστοιχες συντομογραφίες σε παρένθεση, ώστε να μπορούν οι αναγνώστες να ανατρέξουν εύκολα σε πηγές στο διαδίκτυο. Έτσι, αποδόθηκαν ως «πληρωμές Κυβέρνηση προς Πρόσωπα (Government to Person- G2P)», «πληρωμές προς επιχειρήσεις (Payments to Business- P2B)», «πληρωμές προς πρόσωπα (Payments to People- P2P)» και «πληρωμές προς κυβέρνηση (Payments to Government- P2G)».

Εν συνεχεία, αναλύοντας την ραγδαία αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στην Αφρική κάνει αναφορά στο σύστημα “M-PESA mobile money” στην Κένυα. Το συγκεκριμένο σύστημα αποτελεί μια τραπεζική υπηρεσία κινητής τηλεφωνίας που επιτρέπει στους χρήστες να αποθηκεύουν και να μεταφέρουν χρήματα μέσω του

κινητού τους τηλεφώνου [6]. Καθώς πρόκειται για μια υπηρεσία που προσφέρεται σε τρίτη χώρα, κρίθηκε αναγκαίο να δοθεί επεξήγηση στα ελληνικά και μεταφράστηκε ως «τραπεζική υπηρεσία συναλλαγών μέσω κινητού τηλεφώνου M-PESA».

Μια νέα τεχνολογία που αναφέρεται στο πρωτότυπο κείμενο είναι το “smile to pay”. Το εν λόγω σύστημα αναπτύχθηκε στην Κίνα και επιτρέπει στους καταναλωτές να πραγματοποιούν αγορές μέσω της τεχνολογίας αναγνώρισης προσώπου. Καθώς, όπως προαναφέρθηκε, πρόκειται για μια πρωτόγνωρη τεχνολογία, δεν υπάρχει ακριβής μετάφραση της στα ελληνικά. Ωστόσο, η μετάφραση δίνει την απαραίτητη επεξήγηση, δηλαδή «τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου “smile to pay”», γεγονός που αρκεί για την κατανόηση του όρου.

Ένας όρος που προκάλεσε ιδιαίτερο προβληματισμό ήταν το “Currency in Circulation M0”. Ο M0 είναι ένας εκ των νομισματικών δεικτών και πιο συγκεκριμένα, ταυτίζεται με τη νομισματική βάση, καθώς περιλαμβάνει τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα σε κυκλοφορία και τα αποθεματικά τραπεζών, τα οποία αποτελούν τη βάση για τις άλλες μορφές χρήματος [7]. Ωστόσο, στα ελληνικά η χρήση του δείκτη M0 έπεται από τη νομισματική κυκλοφορία τείνει να εκλείψει, καθώς η νομισματική κυκλοφορία ταυτίζεται με τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα και έτσι, αποτελεί πλεονασμό. Για τον λόγο αυτό, μεταφράστηκε ως «Νομισματική Κυκλοφορία», παραλείποντας τον δείκτη M0.

Κλείνοντας με την παρουσίαση των λεξιλογικών δυσκολιών, δεν θα μπορούσε να παραληφθεί ο βασικότερος, ίσως, όρος του κειμένου, το “cash”. Ο όρος καθαυτός δεν αποτέλεσε πηγή προβληματισμού, ωστόσο, χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον συνδυαστικά με επίθετα και ουσιαστικά, ενώ δημιουργήθηκαν και παράγωγα της λέξης. Διαβάζοντας το πρωτότυπο κείμενο θα συναντήσουμε το “non-cash instruments”, το “cash-based”, το “basis of cash and non-cash” αλλά και το “cashless”, το οποίο αποτελεί και μέρος του τίτλου. Σε καμία εκ των παραπάνω περιπτώσεων δεν μπόρεσε να δοθεί μονολεκτική μετάφραση και όλα αποδόθηκαν περιφραστικά. Έτσι, μεταφράστηκαν ως «μέσα που δεν συνίστανται σε μετρητά», «που βασίζονται σε μετρητά», «αναλόγως με το αν πρόκειται για μετρητά ή όχι» και «χωρίς μετρητά», αντίστοιχα.

Μορφοσυντακτικές δυσκολίες

Όσον αφορά τους μορφοσυντακτικούς προβληματισμούς, πρέπει να σημειωθεί πως δεν υπήρξαν αξεπέραστα κωλύματα καθώς πρόκειται για ένα κείμενο με σχετικά απλό λόγο και σύνταξη. Παρ’ όλα αυτά, προκειμένου να διευκολυνθεί η ροή του κειμένου χρειάστηκαν κάποιες παρεμβάσεις, οι οποίες σχετίζονται κατά κύριο λόγο με την αλλαγή της σύνταξης. Πιο συγκεκριμένα, είναι γνωστό πως οι αγγλόφωνοι προτιμούν σε αρκετές περιπτώσεις τη χρήση της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής. Ωστόσο, η προσκόλληση στη σύνταξη αυτή στα ελληνικά μπορεί να αποβεί δυσλειτουργική. Σε αυτές, λοιπόν, τις περιπτώσεις έγινε η χρήση της έμμεσης μεταφραστικής τεχνικής της μετατροπίας, και πιο συγκεκριμένα, της αλλαγής σύνταξης από παθητική φωνή σε ενεργητική, κατά την οποία μεταβάλλεται η οπτική της γλώσσας-πηγής.

Αρχικά, η τεχνική αυτή εφαρμόστηκε στην πρόταση που γίνεται αναφορά στην Coca-Cola, στην οποία περιγράφει: “In 1997 first mobile payment mechanism was launched by Coca-Cola” . Μετατρέποντας την παθητική σύνταξη σε ενεργητική, αποδόθηκε ως «Το 1997 η Coca-Cola κυκλοφόρησε τον πρώτο μηχανισμό πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου».

Αντίστοιχα, παρουσιάζοντας τις εναλλακτικές μεθόδους πληρωμών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο, περιγράφει τη νέα τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου στην Κίνα, αναφέροντας: “fast food in China can be purchased by facial recognition technology *smile to pay*” το οποίο αποδόθηκε ως «στην Κίνα μπορούν να αγοράσουν γρήγορο φαγητό με την τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου “smile to pay”».

Συχνή είναι, επίσης, η χρήση της παθητικής φωνής στην παρουσίαση στατιστικών στοιχείων στην αγγλική γλώσσα, γεγονός που δεν είθισται στα ελληνικά. Έτσι, στην εργασία παρουσιάζεται η προτίμηση των Ευρωπαίων στις ηλεκτρονικές πληρωμές: “The method of online payment is preferred to cards and online banking for 1 in 3 European shoppers”, το οποίο μεταφράστηκε στα ελληνικά ως «1 στους 3 Ευρωπαίους αγοραστές προτιμούν τη μέθοδο της ηλεκτρονικής πληρωμής από τις κάρτες και τις ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές».

Μια ακόμη μεταφραστική τεχνική που χρησιμοποιήθηκε προς διευκόλυνση της ροής του κειμένου είναι η μετατόπιση. Η εν λόγω τεχνική συνίσταται στην μετατροπή μίας γραμματικής κατηγορίας σε μία άλλη, χωρίς να υπάρχει διαφοροποίηση του νοήματος [8].

Βάσει αυτής της τεχνικής, η πρόταση “The difficulty to satisfy exact matching of supply and demand” αποδόθηκε ως «Η δυσκολία ικανοποίησης της ακριβούς αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης», μετατρέποντας το ρήμα σε ουσιαστικό.

Επίσης, στην πρόταση “It further follows with defining the structure of currently existing payment system” το γερούνδιο μετατρέπεται σε ουσιαστικό στο μετάφρασμα και έτσι έχουμε: «Συνεχίζει με τον ορισμό της δομής του υφιστάμενου συστήματος πληρωμών».

Τέλος, στην πρόταση “Following the idea, the realization of need for standardization” έγινε χρήση ρήματος αντί ουσιαστικού και αποδόθηκε ως «Έτσι, διαπιστώθηκε η ανάγκη για τυποποίηση».

Εν κατακλείδι, πρόκειται για ένα κείμενο σύγχρονου ενδιαφέροντος που αγκαλιάζει παράλληλα την ιστορία των συναλλαγών, καταδεικνύοντας τη συνεχή εξέλιξη που υφίσταται ο συγκεκριμένος τομέας. Όσον αφορά τη μετάφραση του, η θεωρία του σκοπού διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στις μεταφραστικές επιλογές και στις τεχνικές που εφαρμόστηκαν, καθώς όλες κινήθηκαν προς την εξυπηρέτηση του σκοπού του: την ανάγνωση και κατανόηση του από ένα ευρύτερο κοινό. Ταυτόχρονα, γίνεται αντιληπτό πως η διαδικασία παρουσίασε δυσκολίες κυρίως όσον αφορά την κατάλληλη επιλογή και απόδοση των οικονομικών όρων. Για τον λόγο αυτόν, χρειάστηκε πολύπλευρη έρευνα, ενώ τα παράλληλα κείμενα αποτέλεσαν πολύτιμα βοηθήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κείμενο Πηγή

Berkimbayeva, A. (2018) *Transition to a cashless society: Impact on economic activity*. Charles University, Faculty of Social Sciences Institute of Economic Studies. Available at: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/107724> (Accessed: January 13, 2023).

Λεξικά- Γλωσσάρια

Business dictionary for entrepreneurs. Retrieved January, 2023, from <https://www.bdc.ca/en/articles-tools/entrepreneur-toolkit/templates-business-guides/glossary>

Glosbe Dictionary. Retrieved January, 2023, from <https://glosbe.com/>

Investopedia- Financial terms dictionary. (1999). Retrieved January, 2023, from <https://www.investopedia.com/financial-term-dictionary-4769738>

Stayropoylos, D. N., & Stayropoylos, G. N. (2011). Oxford English Greek Learner's Dictionary. Oxford: Oxford University Press.

Λεξικό Οικονομικών Όρων. (1998). Θεσσαλονίκη, Ελλάδα: Μαλλιάρης Παιδεία.

Μούμα, Ε, Μπότσογλου, Α, Διακοδημητρίου, Μ, Απιδιανάκη, Μ, & Σαλιάγκα, Γ. (2004). ΑγγλοΕλληνικό Λεξικό: Ρίζου Γιάννης.

Ηλεκτρονικές πηγές

[1] Jabir, J. K. (2006). SKOPOS THEORY: BASIC PRINCIPLES AND DEFICIENCIES. Retrieved from <https://www.iasj.net/iasj/download/3f3d13167f0b327e>

[2] Norde, C. (2006, August). Translating as a purposeful activity: A prospective Approach. Retrieved January, 2023, from <https://core.ac.uk/download/pdf/233167343.pdf>

[3] The Economist- Economics A-Z terms. Retrieved January, 2023, from <https://www.economist.com/economics-a-to-z>

[4] Αλυσίδα Μπλοκ / Συστοιχιών (blockchain) - ορισμός. (2021, September 12). Retrieved January, 2023, from <https://euretirio.com/alsysida-block-systoixion-blockchain/>

[5] Συρμακέζης, Σ. Όλα όσα θέλατε να μάθετε για τις Ηλεκτρονικές Πληρωμές και Εισπράξεις (Και δεν ξέρατε που να ρωτήσετε). Retrieved from https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/deltia/3_2003/27-40.pdf

- [6] Kagan, J. (2020, October 31). What is M-pesa? definition, how service works, and example. Retrieved January, 2023, from <https://www.investopedia.com/terms/m/mpesa.asp>
- [7] Νομισματικοί Δείκτες / Δείκτες Προσφοράς Χρήματος (monetary indicators). Retrieved January 15, 2023, from <https://www.bankingnews.gr/index.php?id=290816>
- [8] Οι επτά μεταφραστικές τεχνικές. (2010, November 27). Retrieved January, 2023, from <https://gosuccess.eu/2010/11/i-epta-metafrastikes-technikes/>
- Reiss, K., & Vermeer, H. J. (2014). *Towards a General Theory of Translation Action: Skopos Theory Explained*. New York: Routledge. doi:http://traduttologiageneralenz.pbworks.com/w/file/139448655/Katharina%20Reiss%20C%20Hans%20J%20Vermeer%20-%20Towards%20a%20General%20Theory%20of%20Translational%20Action_%20Skopos%20Theor.pdf
- Smile-to-pay: Chinese shoppers turn to facial payment technology. (2019, September 04). Retrieved January, 2023, from <https://www.theguardian.com/world/2019/sep/04/smile-to-pay-chinese-shoppers-turn-to-facial-payment-technology>
- World News, economics, Politics, Business & Finance. Retrieved January, 2023, from <https://www.economist.com/>
- M0 (νομισματική βάση). (n.d.). Retrieved January, 2023, from <http://www.ftexh.com/el/m0.html>
- Τι είναι M0, M1, M2, M3, M3N, M4, M4N;. (2015, October 30). Retrieved January, 2023, from <https://www.periergos.gr/erotiseis/ti-einai-m0-m1-m2-m3-m3n-m4-m4n>